Załącznik
do Uchwały Nr XXXV/163/2026
Rady Powiatu Łosickiego
z dnia 13 października 2026 r.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031

ŁOSICE | 2026

Dokument opracowany przez:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Łosicach
ul. Narutowicza 6
08-200 Łosice
www.pcpr-losice.pl

Przy wsparciu:

Mazowieckie Centrum
Polityki Społecznej
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa
www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.
ul. Łotewska 17 lok. 01
03-918 Warszawa
www.utila.pl

Łosice, 2026

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów 4

1. Wstęp 5

2. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych 6

3. Diagnoza 8

3.1. Charakterystyka Powiatu Łosickiego 8

3.1.1. Struktura społeczna 8

3.1.2. Główne problemy społeczne i przyznawane świadczenia pomocy społecznej 10

3.2. Zasoby Powiatu Łosickiego 14

3.2.1 Istniejące na terenie Powiatu Łosickiego zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne 14

3.2.2. Usługi świadczone w środowisku 17

3.3. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych w podziale na obszary wsparcia 19

3.3.1. Wyniki badania ankietowego 19

3.3.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych w oparciu o przegląd istniejących programów i wnioski z warsztatu diagnostyczno-strategicznego 31

3.3.3. Wnioski do diagnozy ze spotkań eksperckich 37

3.4. Analiza potrzeb podmiotów pomocy społecznej 38

4. Plan rozwoju usług społecznych 39

4.1. Osoby niesamodzielne, w tym osoby starsze i z niepełnosprawnościami 40

4.2. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego 42

4.3. Rodziny z dziećmi, w szczególności piecza zastępcza 43

5. Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania 45

6. Systemy monitorowania i oceny 51

6.1. Wskaźniki rezultatu i produktu 51

6.2. Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników 52

6.3. Ocena skuteczności i efektywności planu (ewaluacja) 53

7. Spis elementów graficznych 54

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CIS – Centrum Integracji Społecznej
DDP – Dzienny Dom Pomocy
DPS – Dom Pomocy Społecznej
EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus
FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
GOPS – Gminny ośrodek pomocy społecznej
GUS – Główny Urząd Statystyczny
JST – Jednostka samorządu terytorialnego
KGW – Koło Gospodyń Wiejskich
KIS – Klub Integracji Społecznej
LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej
MGKRPA – Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NGO – Organizacja pozarządowa
NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
OW – Ośrodek wsparcia
OWES – Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES – Podmiot ekonomii społecznej
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
POW – Placówka opiekuńczo-wychowawcza
PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
PS – Przedsiębiorstwo społeczne
PUP – Powiatowy urząd pracy
PWD – Placówka wsparcia dziennego
RCKU – Regionalne Centrum Kształcenia Ustawicznego
RDD – Rodzinny Dom Dziecka
RPDI – Regionalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
SIO – System Informacji Oświatowej
SPZOZ - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
ŚDS – Środowiskowy dom samopomocy
UE – Unia Europejska
UTW – Uniwersytet trzeciego wieku
WTZ – Warsztaty terapii zajęciowej
ZAZ – Zakłady aktywności zawodowej

1. WSTĘP

Niniejszy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2027-2031 (dalej: Plan) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców powiatu, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany, jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Przez dekady wsparcie społeczne kierowane było przede wszystkim do osób i grup doświadczających wykluczenia lub kryzysu. Obecnie polityka społeczna coraz szerzej obejmuje wszystkich mieszkańców, koncentrując się na zapewnieniu dostępnych i adekwatnych do potrzeb usług społecznych na poziomie lokalnym. Realizacja tych założeń wymaga integracji działań różnych systemów, w tym pomocy społecznej, ochrony zdrowia i edukacji, oraz planowania opartego na diagnozie lokalnych potrzeb. Jednym z fundamentów Planu jest zatem rozwój usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych, przy jednoczesnym zachowaniu istniejącej infrastruktury i zapewnieniu mieszkańcom możliwości wyboru formy wsparcia odpowiadającej ich potrzebom i preferencjom.

Plan został opracowany na lata 2027-2031 przez samorząd Powiatu we współpracy z pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, politykę publiczną do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla dzieci i ich rodzin, osób niesamodzielnych, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób starszych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego. W trakcie jego przygotowywania wzięto pod uwagę sytuację i prognozowane zmiany na rynku pracy, przeobrażenia w obrębie rodziny, wyzwania związane z zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców, a także ryzyka socjalne i procesy prowadzące do wzrostu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Dokument obejmuje sześć rozdziałów składających się na dwie zasadnicze części – diagnostyczną i wdrożeniową. W części pierwszej (rozdział drugi i trzeci) zawarto uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę i analizę potrzeb (zawierającą dane na temat sytuacji demograficznej i społecznej powiatu, problemów społecznych oraz realizowanych usług), a także inwentaryzację zasobów, jakimi dysponuje lokalny system pomocy społecznej.

Druga część– wdrożeniowa (rozdziały od czwartego do szóstego), zawiera opis planowanych do realizacji działań, podzielonych na 3 obszary interwencji:

1. osoby niesamodzielne, w tym osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami,
2. osoby w kryzysie zdrowia psychicznego,
3. rodziny z dziećmi, w szczególności piecza zastępcza.

W tej części dokumentu zawarty jest także opis systemu jego monitorowania i oceny. Dokument zawiera również spis skrótów oraz słownik kluczowych pojęć ułatwiający zrozumienie charakteru i specyfiki poszczególnych usług.

Oddajemy plan z przekonaniem, że dzięki jego realizacji w naszym Powiecie powstaną warunki do przyjaznego i optymalnego rozwoju usług środowiskowych zaspokajających potrzeby naszych mieszkańców zarówno w obszarze profilaktyki, jak i wsparcia. Będziemy monitorować proces jego realizacji, a także konsekwentnie mobilizować wszystkie jednostki samorządu terytorialnego do realizacji i stymulacji podjętych w nim ustaleń.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

Powiązanie celów strategicznych powiatu z dokumentami krajowymi, regionalnymi oraz lokalnymi ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia spójności działań rozwojowych oraz efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów. Poniższa **Tabela 1** przedstawia zestawienie celów Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego z celami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym, w tym Strategii Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) oraz Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Mazowieckiego na lata 2026-2030, a także z zapisami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łosickim na lata 2025-2027.

Ponadto Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego został opracowany zgodnie z ogólnopolskimi wytycznymi dotyczącymi tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych, co zapewnia jego zgodność z krajowymi standardami planowania oraz realizacji polityki społecznej.

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Dokument	Zgodność
Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku)	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031 są zgodne z: • Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci. • Cel strategiczny 2. Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. • Cel strategiczny 3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności. • Cel strategiczny 4. Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego na lata 2026-2030	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031 są zgodne z: • Cel strategiczny 1. Tworzenie systemu wsparcia dla rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami oraz otoczenia tych rodzin wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, poprzez rozwój usług środowiskowych. • Cel strategiczny 2. Włączanie osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe w środowisku lokalnym. • Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług realizowanych na rzecz seniorów oraz ich opiekunów. • Cel strategiczny 4. Poprawa dobrostanu osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez zapewnienie dostępu do zróżnicowanych form pomocy i wsparcia oraz zapobieganie ich stygmatyzacji i wykluczeniu.
Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łosickim na lata 2025-2027	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031 są zgodne z: • Cel szczegółowy 1. Wspieranie rozwoju rodzicielstwa zastępczego oraz podnoszenie standardów świadczonych usług w zakresie opieki i wychowania form pieczy zastępczej. • Cel szczegółowy 2. Organizowanie pomocy oraz wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. • Cel szczegółowy 3. Tworzenie systemu wsparcia rodzin zastępczych.
Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Łosickim na Lata 2021–2026	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031 są zgodne z: • Cel główny – Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. • Cel priorytetowy – Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych umożliwiających funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. • Cel szczegółowy 1. Inicjowanie, prowadzenie i wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier (m.in. architektonicznych,

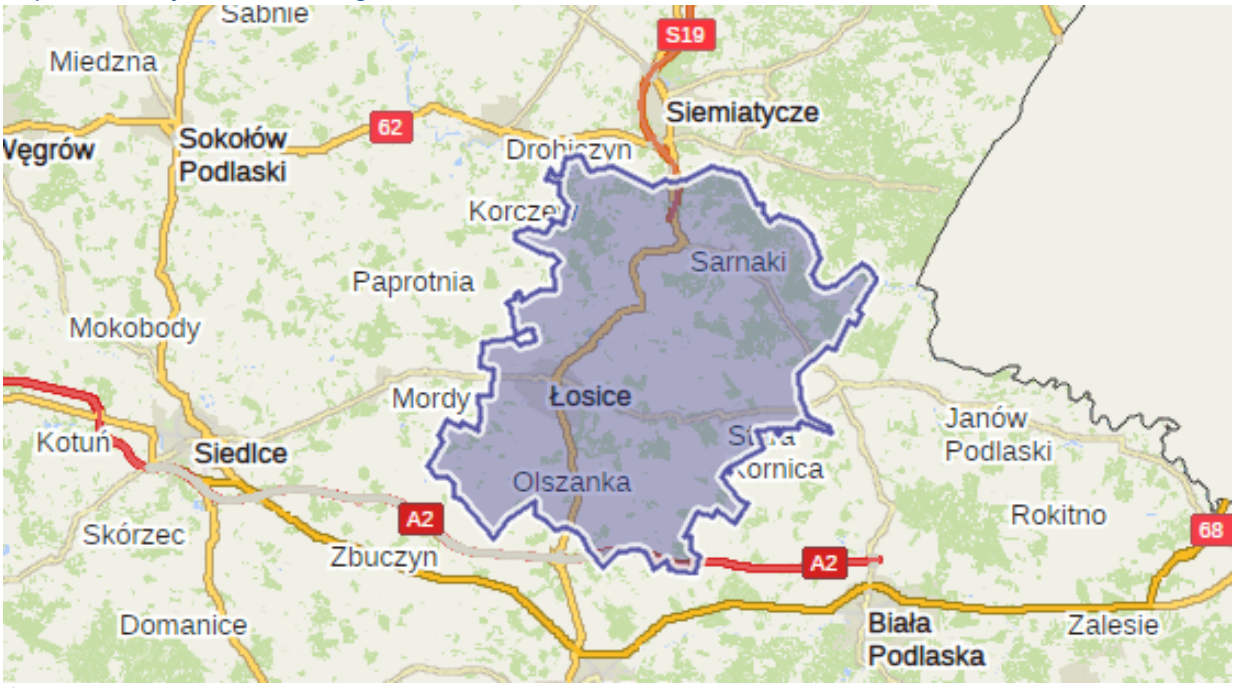
Dokument	Zgodność
	komunikacyjnych i społecznych) utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym. • Cel szczegółowy 2. Rozwój usług rehabilitacyjnych, pomagających osiągnąć i utrzymać optymalny poziom niezależności i funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkiwania. • Cel szczegółowy 3. Integracja społeczna, zapobieganie społecznemu wykluczeniu – wspieranie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym (kultura, sport, turystyka…) • Cel szczegółowy 4. Integracja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na Lata 2023-2028	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031 są zgodne z: • Cel główny - Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. • Cel szczegółowy 1. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałanie przemocy domowej. • Cel szczegółowy 3. Działania w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą domową poprzez wsparcie takich instytucji jak: OPS, PCPR, Policja, organizacje pozarządowe, ośrodki zdrowia.

3. DIAGNOZA

3.1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU ŁOSICKIEGO

Powiat Łosicki położony jest we wschodniej części województwa mazowieckiego, w sąsiedztwie granicy państwowej z Białorusią. Od zachodu powiat graniczy z powiatem siedleckim, od północy z województwem podlaskim, a od południa z województwem lubelskim. W skład Powiatu Łosickiego wchodzą gmina miejsko-wiejska Łosice oraz gminy wiejskie Huszlew, Olszanka, Platerów, Sarnaki i Stara Kornica. Powiat Łosicki obejmuje powierzchnię 772 km^2. Szczegółowa lokalizacja Powiatu Łosickiego przedstawia Mapa 1.

Mapa 1. Lokalizacja Powiatu Łosickiego

Źródło: Targeo

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

W latach 2023-2025 liczba ludności Powiatu Łosickiego systematycznie malała. W 2023 roku powiat zamieszkiwało 28 628 osób, natomiast w 2025 roku liczba ta wyniosła 28 058 osób, co oznacza spadek o 570 osób, tj. 1,99%. W całym analizowanym okresie nieznaczną przewagę liczebną stanowili mężczyźni. Ich liczba zmniejszyła się z 14 329 osób w 2023 roku do 14 055 osób w 2025 roku (o 1,91%), podczas gdy liczba kobiet spadła z 14 299 do 14 003 osób (o 2,07%). W 2024 roku powiat liczył 28 338 mieszkańców, w tym 14 204 mężczyzn i 14 134 kobiety, co oznaczało przewagę liczby mężczyzn nad kobietami wynoszącą 70 osób. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności Powiatu Łosickiego w latach 2023-2025 przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2023-2025

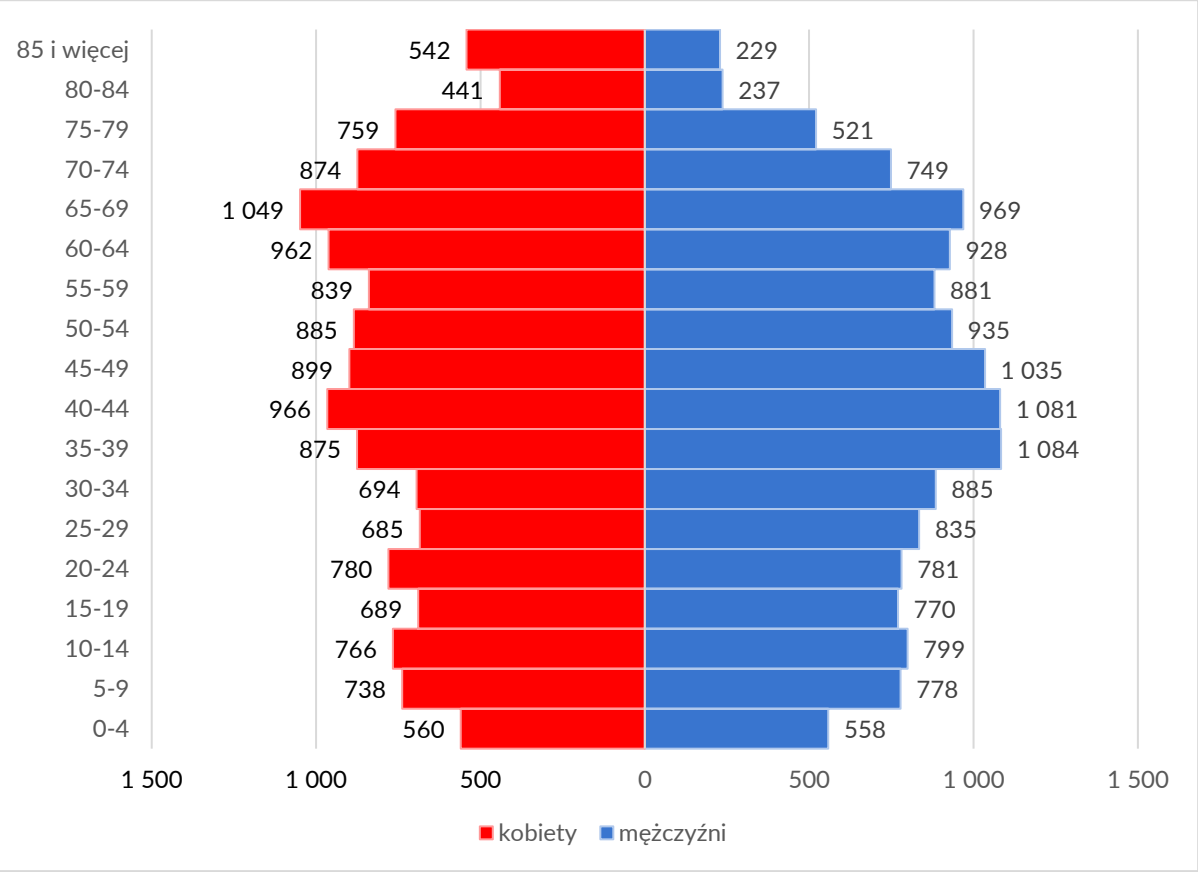
Liczba ludności ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
28 628	28 338	28 058	14 329	14 204	14 055	14 299	14 134	14 003

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2025 roku najliczniejszą grupę mieszkańców Powiatu Łosickiego wciąż stanowiły osoby w wieku 40-44 lata (2 047 osób) oraz 65–69 lat (2 018 osób). Spośród najstarszych przedziałów wiekowych najmniej mieszkańców odnotowano w grupie 80–84 lata (678 osób) oraz 85 i więcej lat (771 osób). W przedziałach wiekowych od 5 do 59 roku życia liczebnie dominowali mężczyźni (w najmłodszej grupie 0–4 lata kobiety miały minimalną przewagę 2 osób), natomiast we wszystkich grupach od 60 roku życia wzwyż wyraźną

przewagę liczebną zyskały kobiety. Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców Powiatu Łosickiego w podziale na płeć oraz grupę wieku w 2025 roku przedstawia **Wykres 1**.

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2025 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W Powiecie Łosickim w 2025 roku na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 36,4 osoby w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym okresie od 2023 do 2025 roku współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi systematycznie wzrastał, zwiększając się z 34,0 do 36,4, co przekłada się na wzrost o 7,06%. Jednocześnie saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przez cały analizowany okres pozostawało ujemne, wskazując na utrzymujący się odpływ ludności. W 2023 roku wskaźnik ten wyniósł -5,2, w 2024 roku poprawił się do -4,0, natomiast w 2025 roku ponownie uległ pogorszeniu, osiągając wartość -4,8. Szczegółowe dane dotyczące współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi i salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców Powiatu Łosickiego w latach 2023-2025 przedstawia **Tabela 3**.

Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne w latach 2023-2025

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi[1]			Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców[2]		
2023	2024	2025	2023	2024	2025
34,0	35,2	36,4	-5,2	-4,0	-4,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najliczniejszą grupą mieszkańców Powiatu Łosickiego pod względem poziomu wykształcenia stanowią osoby posiadające wykształcenie średnie i policealne (30,38%) oraz zasadnicze zawodowe lub branżowe (18,90%). Mniejszą grupę stanowiły osoby o wykształceniu podstawowym (15,73%) oraz wyższym (15,44%). Najmniejsza liczba osób posiada wykształcenie podstawowe nieukończone (2,79%) lub

[1] Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na każde 100 osób w wieku produkcyjnym.
[2] Migracje na pobyt stały poza jednostkę w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

gimnazjalne (2,89%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia mieszkańców Powiatu Łosickiego w roku 2021 przedstawia **Tabela 4**.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	4531	15,44%
Średnie i policealne	8915	30,38%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	5546	18,90%
Gimnazjalne	849	2,89%
Podstawowe	4615	15,73%
Podstawowe nieukończone	818	2,79%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

W 2025 roku w Powiecie Łosickim zarejestrowane były 621 osoby bezrobotne, co stanowiło 3,97% liczby mieszkańców Powiatu w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie lat 2023–2025 odnotowano ogólny wzrost liczby bezrobotnych o 9,33%. W kontekście mężczyzn liczba zarejestrowanych bezrobotnych systematycznie rosła – z 303 osób w 2023 roku do 350 osób w 2025 roku, co stanowi wzrost o 15,51%. W przypadku kobiet po przejściowym spadku w 2024 roku (do 247 osób), w 2025 roku odnotowano wzrost do poziomu 271 osób, co w skali całego trzyletniego okresu przełożyło się na ostateczny wzrost o 2,26%. Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia w Powiecie Łosickim w latach 2023-2025 przedstawia **Tabela**

Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2023-2025

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Ogółem	568	569	621	3,51%	3,58%	3,97%
Mężczyźni	303	322	350	3,35%	3,61%	4,01%
Kobiety	265	247	271	3,71%	3,53%	3,92%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE I PRZYZNAWANE ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

PRZYCZYNY PRZYZNAWANIA ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH POWIATU ŁOSICKIEGO

W analizowanym okresie do najczęstszych przyczyn przyznawania wsparcia na terenie powiatu należały ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz długotrwała lub ciężka choroba. W 2025 roku z tytułu ubóstwa wsparciem w rodzinach objęto 907 osób. Pomoc z uwagi na potrzebę ochrony macierzyństwa otrzymały 763 osoby. Natomiast z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wsparciem w rodzinach objęto 662 osoby. Szczegółowe informacje dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w latach 2023–2025 zawiera **Tabela 6**.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej łącznie w gminach powiatu w latach 2023-2025

Powód	Liczba osób w rodzinach		
	2023	2024	2025
Ubóstwo	1 220	967	907
Sieroctwo	4	4	2
Bezdomność	8	7	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa	733	712	763
- w tym wielodzietność	568	530	561
Bezrobocie	499	420	449
Niepełnosprawność	412	378	394
Długotrwała lub ciężka choroba	716	705	662
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	361	350	305
- w tym rodziny niepełne	150	130	138
- w tym rodziny wielodzietne	160	143	109
Przemoc domowa	72	69	41

Powód	Liczba osób w rodzinach		
	2023	2024	2025
Alkoholizm	107	110	128
Narkomania	2	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	11	13
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	2	0	0
Zdarzenie losowe	7	13	10
Sytuacja kryzysowa	2	0	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03

PIECZA ZASTĘPCZA

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach jest jednostką organizacyjną powiatu odpowiedzialną za wspieranie rodzin oraz organizowanie systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 1/2012 Starosty Łosickiego z dnia 3 stycznia 2012 r., centrum pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie, tworząc zespół ds. pieczy zastępczej.

Piecza zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dzieci, które nie mogą pozostawać pod opieką rodziców, umożliwiając pracę z rodziną w celu powrotu dziecka lub dążenie do przysposobienia. W przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka, zapewnia opiekę w środowisku rodzinnym.

System pieczy zastępczej dzieli się na dwie podstawowe formy:

- pieczę rodzinną
- oraz pieczę instytucjonalną.

Poniżej przedstawiono charakterystykę obu form.

1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza to forma opieki sprawowanej w warunkach zbliżonych do środowiska rodzinnego. W jej ramach wyróżnia się następujące formy:

- Rodziny zastępcze:
  - spokrewnione,
  - niezawodowe,
  - zawodowe (w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego lub specjalistyczne)
- Rodzinne domy dziecka

Umieszczenie dziecka w pieczy następuje na podstawie orzeczenia Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Wyjątki dotyczą dzieci przyjmowanych do zawodowego pogotowia rodzinnego w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia, np. na wniosek rodziców, Policji, Straży Granicznej lub w związku z przemocą w rodzinie.

Na terenie Powiatu Łosickiego w 2025 r. funkcjonowało 28 rodzin zastępczych, które objęły opieką 41 dzieci i wychowanków pełnoletnich (w tym 7 osób powyżej 18 roku życia). Działał 1 rodzinny dom dziecka, w którym przebywało 9 dzieci (w tym 1 osoba powyżej 18 roku życia). Poniższa **Tabela 7** przedstawia liczbę dzieci i pełnoletnich wychowanków w podziale na formy rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 7. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy (2025 rok)

L.p.	Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków
1	Rodziny spokrewnione	30
2	Rodziny zastępcze niezawodowe	11
3	Rodziny zastępcze zawodowe	0
4	Rodzinne domy dziecka	9
Razem		**50**

Sprawozdanie z działalności PCPR za 2025 rok

Poza Powiatem Łosickim w rodzinach zastępczych na dzień 31 grudnia 2025 r. przebywało 8 dzieci (w tym 1 pełnoletni wychowanek). Dane przedstawia poniższa **Tabela 8**.

Tabela 8. Dzieci z terenu Powiatu Łosickiego przebywające w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w 2025 roku

L.p.	Powiat / Miasto	Liczba
1	Powiat Siedlecki	1
2	Miasto Siedlce	1
3	Powiat Poznański	1
4	Powiat Sokołowski	0
5	Miasto Biała Podlaska	2
6	Powiat Szczecinecki	2
7	Miasto Stołeczne Warszawa	1
8	Powiat Grodziski	0
Razem		**8**

Sprawozdanie z działalności PCPR za 2025 rok

Większość rodzin zastępczych stanowią rodziny spokrewnione, tworzone przez dziadków lub rodzeństwo dziecka. Poza Powiatem Łosickim: 2 dzieci przebywa u dziadków, 6 w rodzinach niezawodowych wśród krewnych (wujek, ciocia). Na terenie Powiatu Łosickiego: 26 dzieci przebywa u dziadków, 1 u rodzeństwa, 8 w rodzinach niezawodowych (6 u krewnych, 2 u osób niespokrewnionych), a 9 w rodzinnym domu dziecka.

Dominującymi przyczynami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej były bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz uzależnienia od alkoholu. W pieczy znajduje się również 2 dzieci będących sierotami. Szczegółowe dane dotyczące powodów umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia **Tabela 9**.

Tabela 9. Powody umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej – stan na 31.12.2025 r.

Powody umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny dom dziecka	Razem
Sieroctwo	2	0	0	0	2
Półsieroctwo	0	0	0	0	0
Alkohol	13	2	0	3	18
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	5	4	0	6	15
Choroba rodziców	2	0	0	0	2
Inne	5	2	0	0	7
Razem	27	8	0	9	**44**

Źródło: Sprawozdanie z działalności PCPR za 2025 rok

Od momentu wejścia w życie w 2012 r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinom zastępczym, poza świadczeniami obligatoryjnymi, przysługują także świadczenia fakultatywne.

Rodziny zastępcze spokrewnione otrzymują na każde umieszczone dziecko świadczenie miesięczne w wysokości 1 002,00 zł (wcześniej 899 zł), natomiast rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe otrzymują miesięcznie świadczenie w wysokości 1 517,00 zł (wcześniej była to kwota 1 361,00 zł). Jeśli rodzina zastępcza sprawuje opiekę nad dzieckiem posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności otrzymuje dodatek na to dziecko w wysokości 306,00 zł miesięcznie (wcześniej otrzymywała 274,00 zł).

Rodzinny Dom Dziecka oprócz świadczeń na dzieci umieszczone w tej rodzinie, otrzymuje wynagrodzenie dla prowadzących rodzinny dom dziecka w wysokości 6 753,07 zł brutto miesięcznie. Ponadto w RDD zatrudniona jest na umowę zlecenie osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w RDD, która otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 5 658,00 zł brutto miesięcznie. Poniższa **Tabela 10** przedstawia świadczenia i inne środki finansowe wypłacane rodzinom zastępczym i rodzinnemu domu dziecka.

Tabela 10. Zrealizowane wydatki ze środków własnych na świadczenia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Łosickiego z podziałem na rodzaj świadczeń (2025 rok)

Rodzaj świadczenia	Wydatki [zł]
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	1. Rodzinom zastępczym spokrewnionym: 308 383,45;
	2. Rodzinom zastępczym niezawodowym: 174 197,29;
	3. Prowadzącym Rodzinny Dom Dziecka: 172 098,00
	RAZEM: 654 678,74
Środki finansowe na utrzymanie domu jednorodzinnego zawodowej rodziny zastępczej	33 358,05
Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	3 840,12
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	31 878,00
Jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	12 000,00
Środki finansowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem domu jednorodzinnego, w którym prowadzony jest rodzinny dom dziecka	10 000,00
Środki finansowe na pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka	1 699,00
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie się dziecka	6 816,00
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie się dziecka	24 985,00
Środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	1 000,00
Razem:	**780 254,91**

Źródło: Sprawozdanie z działalności PCPR za 2025 rok

Obowiązek partycypacji powiatów w kosztach utrzymania dzieci w pieczy zastępczej wynika z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Powiat, na terenie którego przebywa dziecko, ponosi koszty jego utrzymania, nawet jeśli dziecko pochodzi z innego powiatu. Koszty są ustalane na podstawie rzeczywistych wydatków związanych z pobytem dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, a następnie rozliczane w ramach porozumień między powiatami.

W 2025 r. nie umieszczono dzieci pochodzących z Powiatu Łosickiego w rodzinach zastępczych poza powiatem. Liczba wszystkich dzieci i osób pełnoletnich umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych oraz rodzinnym domu dziecka na terenie Powiatu Łosickiego, a pochodzących z innych powiatów, z którymi zawarte są porozumienia, wyniosła na koniec 2025 r. – 8 osób.

Powiat Łosicki otrzymał środki w wysokości 254 364,79 zł na finansowanie pobytu dzieci z innych powiatów. Na utrzymanie dzieci z Powiatu Łosickiego w pieczy zastępczej poza powiatem przekazano 270 136,31 zł.

Tabela 11. Wydatki z tytułu odpłatności za pobyt dzieci z terenu Powiatu Łosickiego

L.p.	Nazwa instytucji	Kwota do zapłaty (PLN)
1	Starostwo Powiatowe w Siedlcach (Powiat Siedlecki)	82 561 38
2	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach (Miasto Siedlce)	22 654,76
3	Starostwo Powiatowe w Poznaniu (Powiat Poznański)	16 808,04
4	Starostwo Powiatowe w Sokołowie Podlaskim (Powiat Sokołowski)	1 109,36

L.p.	Nazwa instytucji	Kwota do zapłaty (PLN)
5	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej (Miasto Biała Podlaska)	89 024,77
6	Starostwo Powiatowe w Szczecinku (Powiat Szczecinecki)	39 774,00
7	Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie w Warszawie (Miasto Stołeczne Warszawa)	18 204,00
Ogółem		**270 136,31**

Źródło: Sprawozdanie z działalności PCPR za 2025 rok

Ponadto w okresie sprawozdawczym Powiat Łosicki poniósł wydatek w wysokości 451 683,83 zł z tytułu odpłatności za pobyt dzieci z terenu Powiatu Łosickiego przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów (**Tabela 12**).

Tabela 12. Wydatki z tytułu odpłatności za pobyt dzieci z terenu Powiatu Łosickiego

L.p.	Nazwa instytucji	Kwota do zapłaty (PLN)
1	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach (Wioska Dziecięca SOS w Siedlcach, Miasto Siedlce)	182 309,69
2	PCPR w Krasnymstawie (Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Krasnymstawie, Powiat Krasnostawski)	98 923,59
	PCPR w Suwałkach	170 450,55
Ogółem		**451 683,83**

Źródło: Sprawozdanie z działalności PCPR za 2025 rok

3.2. ZASOBY POWIATU ŁOSICKIEGO

3.2.1 ISTNIEJĄCE NA TERENIE POWIATU ŁOSICKIEGO ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

ZASOBY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie Powiatu Łosickiego funkcjonuje system wsparcia społecznego, którego kluczowym elementem jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach**. Jednostka ta realizuje zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami, interwencji kryzysowej, przeciwdziałania przemocy domowej oraz pomocy uchodźcom i cudzoziemcom, a także wykonuje zadania związane z orzekaniem o niepełnosprawności na podstawie porozumienia zawartego z miastem Siedlce.

PCPR zapewnia rodzinom zastępczym kompleksowe wsparcie, w tym pomoc koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej – w 2025 roku dwóch koordynatorów obejmowało wsparciem wszystkie funkcjonujące rodziny zastępcze oraz rodzinny dom dziecka. Realizowane są również świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych oraz pomoc finansowa dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Istotnym elementem systemu jest promocja rodzicielstwa zastępczego poprzez działania informacyjne i promocyjne, współpracę z lokalnymi mediami, prowadzenie profilu w mediach społecznościowych oraz bezpośrednie udzielanie informacji mieszkańcom. PCPR zapewnia także szkolenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, dostosowane do ich potrzeb, w tym specjalistyczne szkolenia podnoszące kwalifikacje opiekunów; od 2026 roku zadania te realizowane są we własnym zakresie przez przeszkoloną kadrę, w tym dwóch trenerów zatrudnionych w jednostce.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach organizuje również wsparcie dla osób opuszczających pieczę zastępczą, zarówno rodzinną, jak i instytucjonalną, pomagając im w zaplanowaniu i realizacji procesu usamodzielnienia. Podstawą działań są indywidualne programy usamodzielnienia,

opracowywane wspólnie z wychowankiem oraz opiekunem usamodzielnienia, monitorowane przez pracownika socjalnego, który zapewnia bieżące wsparcie oraz prowadzi pracę socjalną.

W zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu realizowany jest „Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Łosickim na lata 2021–2026", którego celem jest zapewnienie możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. PCPR w Łosicach, przy wykorzystaniu środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, obejmujące m.in. dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz dofinansowanie działań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami. Realizowany jest także program „Aktywny Samorząd", którego celem jest ograniczanie barier utrudniających uczestnictwo beneficjentów w życiu społecznym, zawodowym i edukacyjnym. Pomimo braku Warsztatu Terapii Zajęciowej na terenie powiatu, mieszkańcy mają możliwość korzystania z rehabilitacji w warsztatach działających w innych powiatach na podstawie zawartych porozumień.

Ponadto w 2026 roku planowana jest realizacja programu „Wyrównywania różnic między regionami", finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Realizacja programu będzie koordynowana na poziomie powiatu, natomiast jego poszczególne działania będą wdrażane m.in. na terenie gminy Sarnaki. Zadanie to stanowi istotne uzupełnienie działań w zakresie wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami oraz rozwoju lokalnej infrastruktury wsparcia.

W obszarze przeciwdziałania przemocy domowej powiat realizuje Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, na lata 2023–2028, którego celem jest zwiększenie skuteczności działań, ograniczenie skali zjawiska przemocy oraz jej negatywnych skutków. Zadania z zakresu interwencji kryzysowej realizowane są przez pracownika PCPR, który zapewnia osobom i rodzinom w kryzysie dostęp do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, w tym dla osób doświadczających konfliktów rodzinnych, problemów wychowawczych, trudności szkolnych dzieci oraz przemocy domowej.

Całość działań społecznych w Powiecie Łosickim realizowana jest w oparciu o „Strategię rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Łosickim na lata 2021–2026", która zakłada wzmacnianie funkcjonowania rodzin, przeciwdziałanie bezrobociu i marginalizacji społecznej, ograniczanie zjawiska uzależnień, integrację działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz rozwój współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Do końca 2026 roku planowane jest utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego.

ZASOBY Z ZAKRESU OŚWIATY

Łącznie w szkołach prowadzonych przez Powiat wg stanu na dzień 30 września 2025 r. uczyło się 893 uczniów w 35 oddziałach, tj. o 5 osób więcej w porównaniu do poprzedniego roku.

W Zespole Szkół nr 3 Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Łosicach kształciło się 315 uczniów w 13 oddziałach, to o 13 uczniów więcej w stosunku do roku poprzedniego. Technikum kształciło w następujących kierunkach: technik hotelarstwa, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik rolnik, technik ekonomista, technik programista i technik handlowiec.

W Zespole Szkół nr 2 w Łosicach kształciło się 185 uczniów w 9 oddziałach, to o 16 uczniów mniej i 1 oddział mniej w stosunku do roku poprzedniego. Technikum kształciło w następujących kierunkach: technik informatyk, technik mechanik, technik spawalnictwa i technik spedytor, natomiast w Szkole Branżowej I Stopnia: mechanik pojazdów samochodowych i monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie.

W I Liceum Ogólnokształcącym w Zespole Szkół nr 1 w Łosicach kształciło się w 13 oddziałach 301 uczniów, tj. o 7 uczniów więcej niż w roku poprzednim, natomiast liczba oddziałów zmniejszyła się o jeden.

Tabela 13. Wykaz placówek oświatowych prowadzonych przez Powiat Łosicki

L.p.	Nazwa placówki	Typy szkół	Liczba uczniów/wychowanków
1.	Zespół Szkół nr 1 w Łosicach	Liceum Ogólnokształcące	301
2.	Zespół Szkół nr 2 w Łosicach	Technikum	119
		Szkoła branżowa	66
3.	Zespół Szkół nr 3 RCKU w Łosicach	Technikum	315
4.	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łosicach	Szkoła podstawowa	33
		Szkoła branżowa	36
		Przysposabiająca do pracy	23
Razem			**893**

Źródło: Raport o stanie Powiatu Łosickiego za 2025 rok

Na terenie powiatu funkcjonowały placówki oświatowe wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Powiat Łosicki (stan na grudzień 2025 r. – dane z SIO).

Tabela 14. Niepubliczne placówki oświatowe

L.p.	Jednostka prowadząca placówkę	Nazwa placówki	Liczba dzieci
1	EDU-ART. Sp. z o.o.	Szkoła Podstawowa Specjalna w Czuchowie-Pieńkach	21
2	EDU-ART. Sp. z o.o.	Specjalne Liceum Ogólnokształcące w Czuchowie-Pieńkach	20
3	Aleksandra Kaźmieruk	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna „DRABINKA”	30

Źródło: Raport o stanie Powiatu Łosickiego za 2025 rok

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA W ŁOSICACH

Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Łosicach w 2025 roku objęła wsparciem łącznie 561 dzieci. W tym okresie wydano 242 opinie oraz 144 orzeczeń, w tym m.in. 22 orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania, 120 o potrzebie kształcenia specjalnego oraz 1 dotyczące potrzeby zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. Ponadto wydano 31 opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

Działalność diagnostyczna i terapeutyczna

Placówka prowadziła szeroką działalność diagnostyczną, obejmującą diagnozę psychologiczną (139 badań), pedagogiczną (97), logopedyczną (55), lekarską (144) oraz w zakresie integracji sensorycznej (26).

Inicjatywy i programy profilaktyczne

W ramach działalności profilaktycznej zorganizowano 15 spotkań warsztatowych, szkoleniowych i prelekcji, w których uczestniczyło 227 osób. Ponadto udzielono 382 konsultacji, prowadzono pogadanki oraz świadczono pomoc merytoryczną dla rodziców i nauczycieli. Liczba udzielonych porad, wydanych opinii i orzeczeń była nieco wyższa niż w latach poprzednich.

W ofercie Poradni znalazły się programy profilaktyczne, takie jak „Szkoła dla Rodziców”, wspierający kompetencje wychowawcze opiekunów, program „Unplugged” dotyczący profilaktyki uzależnień oraz program profilaktyki agresji wśród najmłodszych „Spotkania z Leonem”, ukierunkowany na rozwijanie właściwych postaw społecznych u dzieci.

Poradnia współorganizowała również I konferencję zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży pt. „Kryzys psychiczny niejedno ma imię - w roli głównej depresja", której celem było zwiększenie świadomości społecznej na temat problemów psychicznych wśród młodych osób.

Program „Za życiem"

Poradnia realizowała również zadania w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem", prowadząc wczesne wspomaganie rozwoju dziecka jako wiodący ośrodek koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczy. W ramach programu realizowano zajęcia logopedyczne, psychologiczne, pedagogiczne, integracji sensorycznej, terapii taktylnej oraz fizjoterapii. Rodzice otrzymywali również instruktaż do pracy w domu oraz specjalistyczne porady.

ZASOBY Z OBSZARU KULTURY

Podstawowe zadania Powiatu w zakresie kultury obejmują, m.in. wspieranie, upowszechnianie i promocję twórczości oraz edukacji kulturalnej, wspieranie działań i inicjatyw kulturalnych, jak również ochronę dziedzictwa kultury.

Samorząd Powiatu Łosickiego nie prowadzi własnych instytucji kultury, zadania w zakresie prowadzenia biblioteki powiatowej zostały zlecone Gminnej Bibliotece Publicznej w Sarnakach. Zgodnie z porozumieniem zawartym pomiędzy Powiatem Łosickim a Gminą Sarnaki, Gminna Biblioteka Publiczna w Sarnakach pełni zadania Powiatowej Biblioteki Publicznej.

Powiat Łosicki w 2025 roku zrealizował wydarzenia o charakterze kulturalnym, konkursowym, edukacyjnym, jubileuszowym i upamiętniającym najważniejsze daty z kart historii naszego kraju oraz regionu.

W 2025 r. zostały zorganizowane przez Łosicki Związek Sportowy następujące wydarzenia sportowe:

- Mistrzostwa Powiatu w Czwórboju Lekkoatletycznym chłopców i dziewcząt.
- Turniej szóstek piłkarskich dziewcząt i chłopców.
- Mistrzostwa powiatu w 6-tkach piłkarskich w kategorii: dzieci i młodzieży.
- Powiatowy Indywidualny Bieg Przełajowy dziewcząt i chłopców w kategorii młodzież.
- Zawody zostały wsparte rzeczowo przez Starostwo (puchary i dyplomy).

Patronatem Starosty objęty był również **Wiosenny turniej piłki ręcznej juniorów** organizowany przez Zespół Szkół nr 1 w Łosicach (wsparcie rzeczowe – puchary).

Konkursy i uroczystości

Ważnym elementem działalności powiatu były również inicjatywy o charakterze kulturalnym i patriotycznym, mające na celu integrację społeczności lokalnej oraz kształtowanie postaw obywatelskich. Wybrane wydarzenia kulturalne opisano poniżej.

20 lutego 2025 r. odbyło się podsumowanie konkursu pt. „Kartka pocztowa z Powiatu Łosickiego – co warto zobaczyć", zorganizowanego przez Starostę Powiatu Łosickiego oraz Komisję Oświaty, Kultury, Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki. Konkurs ten miał na celu pogłębienie wiedzy o współczesnym obszarze Powiatu Łosickiego, jego zabytkach, ciekawych miejscach oraz inspirowanie do poszukiwania sposobu przedstawienia własnych talentów.

3 maja powiat współorganizował uroczystości upamiętniające 234. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja, angażując mieszkańców w obchody jednego z najważniejszych wydarzeń w historii Polski.

Z kolei 11 listopada 2025 r. zorganizowano obchody 107. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę, które stanowiły okazję do uczczenia pamięci wydarzeń historycznych oraz budowania wspólnoty lokalnej wokół wartości patriotycznych.

3.2.2. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

Na terenie Powiatu Łosickiego realizowane są usługi środowiskowe skierowane do różnych grup mieszkańców wymagających wsparcia.

Osoby starsze korzystają z działań aktywizujących i integrujących społecznie, w tym z oferty świetlic wiejskich, a także z rehabilitacji domowej, umożliwiającej poprawę sprawności i funkcjonowania w miejscu zamieszkania. **Osoby z niepełnosprawnościami** objęte są wsparciem w postaci asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, co sprzyja zwiększaniu ich samodzielności oraz aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym.

Rodziny z dziećmi mają dostęp do usług opiekuńczych i leczniczych, w tym do Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, Środowiskowego Domu Samopomocy, które zapewniają wsparcie osobom wymagającym stałej lub czasowej opieki.

Wsparcie **osób w kryzysie zdrowia psychicznego** realizowane jest odrębnie, m.in. poprzez działalność poradni zdrowia psychicznego funkcjonującej w strukturach SPZOZ oraz innych form wsparcia specjalistycznego dostępnych na terenie powiatu.

Na terenie Powiatu Łosickiego nie funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej, jednak mieszkańcy mają możliwość korzystania z tego typu wsparcia w innych powiatach, na podstawie zawartych porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego.

3.3. DIAGNOZA POTRZEB WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA

Rozdział przedstawia pogłębioną diagnozę potrzeb wybranych grup docelowych w Powiecie Łosickim, stanowiącą podstawę do określenia kierunków rozwoju usług społecznych oraz działań zaplanowanych w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych. Diagnoza została opracowana w oparciu o analizę danych pochodzących z kilku komplementarnych źródeł, umożliwiając kompleksowe rozpoznanie potrzeb mieszkańców oraz identyfikację najważniejszych wyzwań stojących przed lokalnym systemem wsparcia.

Podstawę opracowania stanowiły wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Powiatu Łosickiego, pozwalające na poznanie opinii dotyczących jakości życia, funkcjonowania usług społecznych oraz najważniejszych problemów i potrzeb poszczególnych grup społecznych. Ważną częścią diagnozy były wnioski wypracowane podczas warsztatów diagnostyczno-strategicznych z udziałem przedstawicieli instytucji i organizacji działających w obszarze polityki społecznej i usług społecznych, a także rezultaty spotkań konsultacyjnych pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach z ekspertami zewnętrznymi, których celem było pogłębienie diagnozy oraz identyfikacja najistotniejszych barier i kierunków rozwoju usług społecznych.

Uzupełniającym elementem procesu diagnostycznego był również przegląd obowiązujących programów, strategii oraz innych dokumentów powiatowych dotyczących realizowanych form wsparcia. Zastosowanie zróżnicowanych metod badawczych umożliwiło przygotowanie wieloaspektowej diagnozy, uwzględniającej zarówno perspektywę mieszkańców, jak i przedstawicieli instytucji oraz ekspertów zaangażowanych w realizację polityki społecznej na terenie Powiatu Łosickiego.

3.3.1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

W celu poznania problemów i potrzeb najbardziej wrażliwych grup społecznych Powiatu Łosickiego przeprowadzono ankietę dotyczącą potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych. Diagnoza objęła dwa obszary:

- warunki życia i ocena usług społecznych,
- problemy społeczne.

Poniżej przedstawiono wyniki badania ankietowego, które na dalszym etapie tworzenia planu deinstytucjonalizacji stanowić będą podstawę opracowywania działań zwiększających inkluzywność funkcjonowania systemu pomocy społecznej.

METRYCZKA

W badaniu ankietowanym dotyczącym potrzeb w zakresie usług społecznych wzięło udział 64 mieszkańców Powiatu Łosickiego. W strukturze płci przeważały kobiety (75,0%), mężczyźni stanowili 12,5%, natomiast 12,5% badanych odmówiło udzielenia odpowiedzi na to pytanie.

Pod względem wieku badanie zdominowały osoby w wieku produkcyjnym: najliczniejsze grupy stanowiły osoby w przedziale 25-44 lata (62,5%) oraz w wieku 45-64 lata (34,4%). Osoby najmłodsze (w przedziale 20-24 lata) stanowiły 3,1% ogółu ankietowanych.

Analiza struktury wykształcenia wskazuje na wysoki poziom kapitału ludzkiego wśród respondentów. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 84,4% badanych, natomiast z wykształceniem ponadpodstawowym 15,6%. Analiza profilu społeczno-zawodowego wskazuje na bardzo wysoką aktywność zawodową wśród mieszkańców, którą deklaruje aż 95,3% ankietowanych. W grupie respondentów znaleźli się również beneficjenci świadczeń rentowych, którzy stanowili 4,7% ogółu.

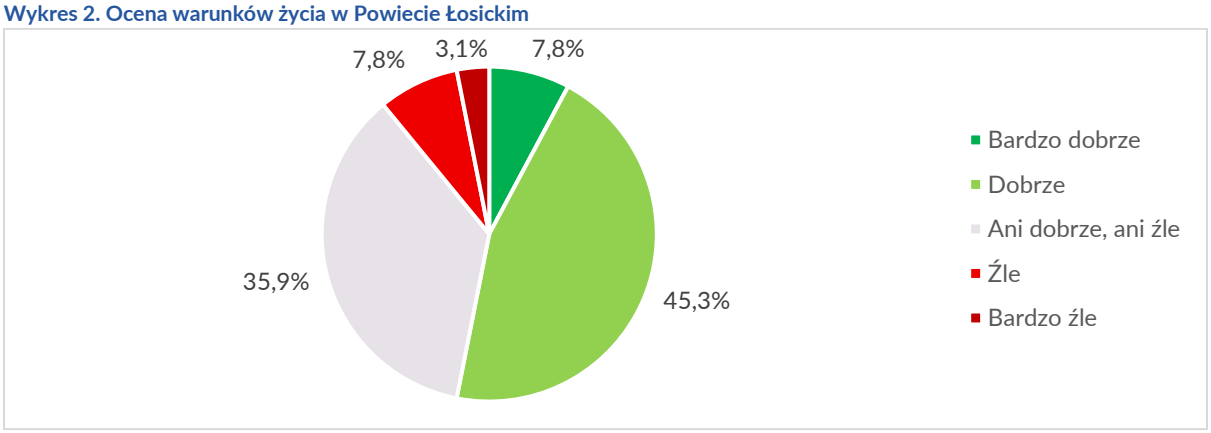
Sytuacja materialna badanych mieszkańców jest zróżnicowana, choć przeważają oceny stabilne. Blisko połowa respondentów (46,9%) ocenia swoje finanse w taki sposób, że na co dzień pieniędzy

starcza, ale nie stać ich na większe wydatki. Ponad jedna trzecia ankietowanych (35,9%) znajduje się w sytuacji, w której pieniędzy starcza na wszystkie wydatki, a część mogą odłożyć, a 1,6% deklaruje, że ma na tyle dużo pieniędzy, iż nie muszą oszczędzać nawet na większe wydatki. Z kolei 4,7% badanych musi odmawiać sobie wielu rzeczy, aby pieniędzy starczało na życie, a 10,9% respondentów wybrało odpowiedź "nie wiem/trudno powiedzieć".

WARUNKI ŻYCIA I USŁUGI SPOŁECZNE

Mieszkańców zapytano o opinię na temat ogólnego standardu życia w Powiecie Łosickim. Ponad połowa mieszkańców (53,1%) ocenia warunki życia w powiecie pozytywnie (odpowiedzi „dobrze" i „bardzo dobrze"). Najliczniejszą grupą są osoby oceniające warunki jako dobre (45,3%), a kolejne 7,8% wskazało odpowiedź „bardzo dobrze". Ponadto 35,9% respondentów ocenia warunki jako ani dobre, ani źle. Negatywne oceny wyraził co dziewiąty ankietowany: warunki życia źle ocenia 7,8% badanych, a bardzo źle 3,1%. Świadczy to o tym, że większość mieszkańców dostrzega pozytywne aspekty życia w powiecie, choć istotna część populacji zachowuje neutralną postawę, a głosy krytyczne pozostają w mniejszości. Mieszkańcy Powiatu Łosickiego wykazują przewagę satysfakcji z miejsca zamieszkania, co stanowi ważny kapitał społeczny dla samorządu. Szczegółowe dane dotyczące oceny standardu życia w Powiecie Łosickim przedstawia **Wykres 2**.

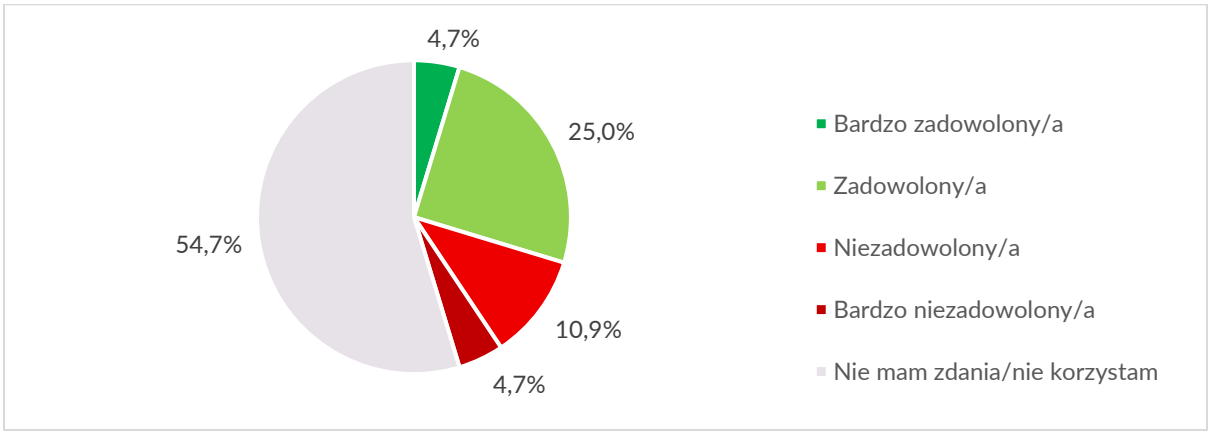
Wykres 2. Ocena warunków życia w Powiecie Łosickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Następnie zapytano o poziom satysfakcji z pomocy społecznej i świadczonych usług społecznych w Powiecie Łosickim. Ponad połowa ankietowanych (54,7%) wybrała odpowiedź „nie mam zdania/nie korzystam". Sugeruje to, że większość respondentów nie identyfikuje się jako odbiorcy pomocy społecznej lub nie posiada wiedzy na temat dostępnej oferty usług społecznych. Wśród osób, które dokonały oceny (29 mieszkańców), opinie rozkładają się z wyraźną przewagą zadowolenia: pozytywnie usługi ocenia 29,7% (w tym 25,0% zadowolonych i 4,7% bardzo zadowolonych), natomiast negatywnie 15,6% (10,9% niezadowolonych i 4,7% bardzo niezadowolonych). Szczegółowe dane dotyczące stopnia zadowolenia z usług pomocy społecznej przedstawia **Wykres 3**.

Wykres 3. Stopień zadowolenia z pomocy społecznej/ usług pomocy społecznej

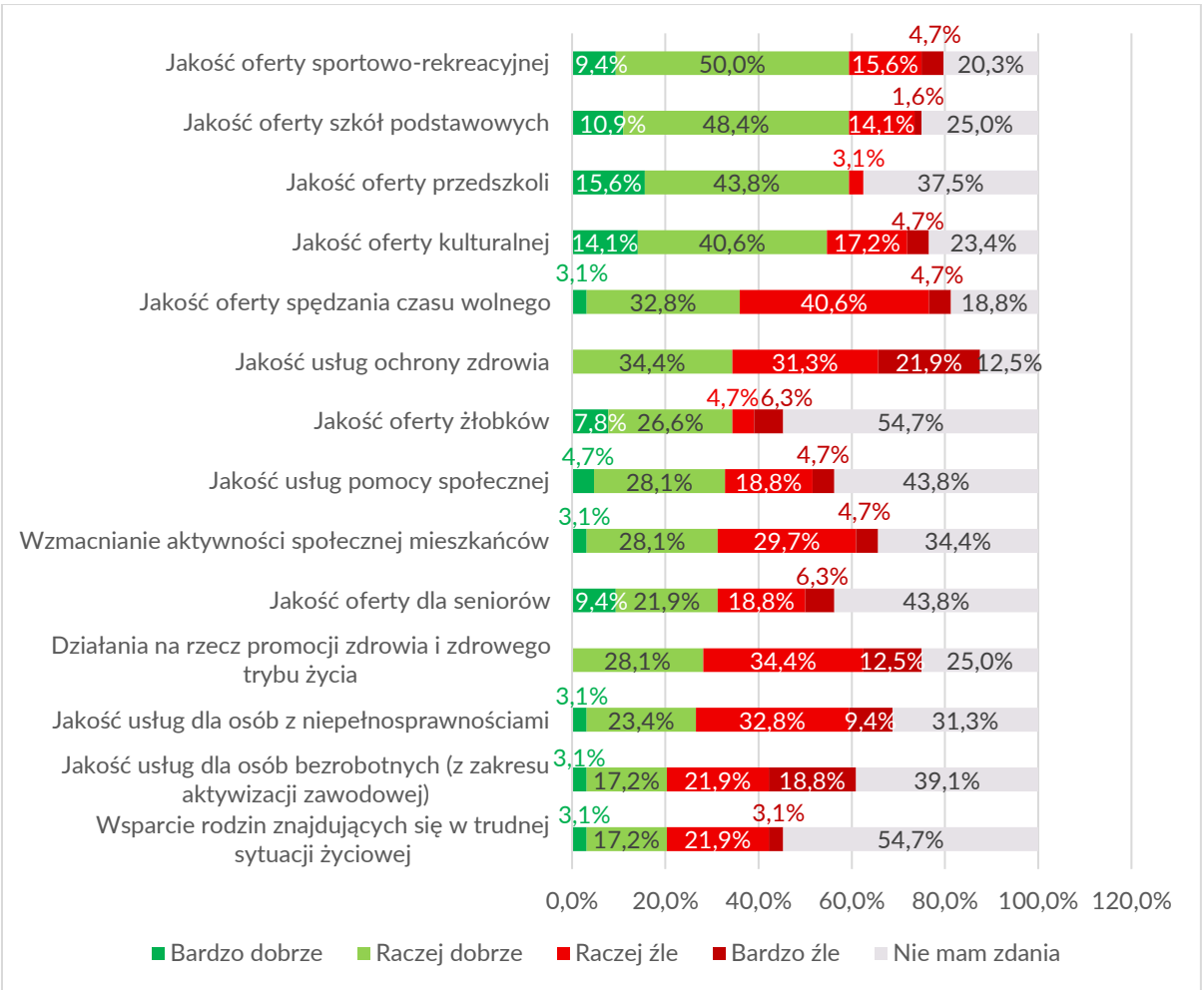
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Ankietowanych mieszkańców poproszono o opinię na temat jakości świadczonych usług społecznych. Pytanie brzmiało „Jak ocenia Pan/Pani jakość usług świadczonych na terenie powiatu?". Najwyżej ocenianymi obszarami są usługi skierowane do najmłodszych mieszkańców oraz infrastruktura sportowo-rekreacyjna: najwyższe wskaźniki pozytywnych odpowiedzi (t2b) odnotowano dla oferty przedszkoli (59,4%), szkół podstawowych (59,4%) oraz oferty sportowo-rekreacyjnej (59,4%). Wysokim uznaniem cieszy się również jakość oferty kulturalnej (54,7% pozytywnych wskazań).

Obszary związane z czasem wolnym, pomocą społeczną oraz aktywizacją oscylują wokół średnich wyników. Jakość oferty spędzania czasu wolnego pozytywnie ocenia 35,9% badanych (przy wysokim odsetku ocen negatywnych wynoszącym łącznie 45,3%), a jakość usług ochrony zdrowia oraz oferty żłobków uzyskuje po 34,4% wskazań pozytywnych. Z kolei jakość usług pomocy społecznej oraz wzmacnianie aktywności społecznej mieszkańców zyskują po 32,8% i 31,3% pozytywnych opinii.

Niepokojące są oceny w obszarach wsparcia specjalistycznego i grup wrażliwych. Jakość oferty dla seniorów (31,3% pozytywnych ocen, ale aż 43,8% osób bez zdania) oraz działania na rzecz promocji zdrowia (28,1% pozytywnych) wymagają wzmocnienia. Najniżej w zestawieniu wypadają wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz jakość usług dla osób bezrobotnych z zakresu aktywizacji zawodowej, które uzyskują najniższe udziały ocen pozytywnych (po 20,3%), przy czym w przypadku bezrobocia odnotowano wysoki odsetek ocen bardzo złych (18,8%), a w przypadku wsparcia rodzin – duży odsetek odpowiedzi „nie mam zdania" (54,7%). Z kolei jakość usług dla osób z niepełnosprawnościami pozytywnie ocenia 26,6% respondentów, przy 42,2% ocen negatywnych. Szczegółowe zestawienie ocen dla wybranych usług społecznych przedstawia **Wykres 4**.

Wykres 4. Ocena wybranych usług społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

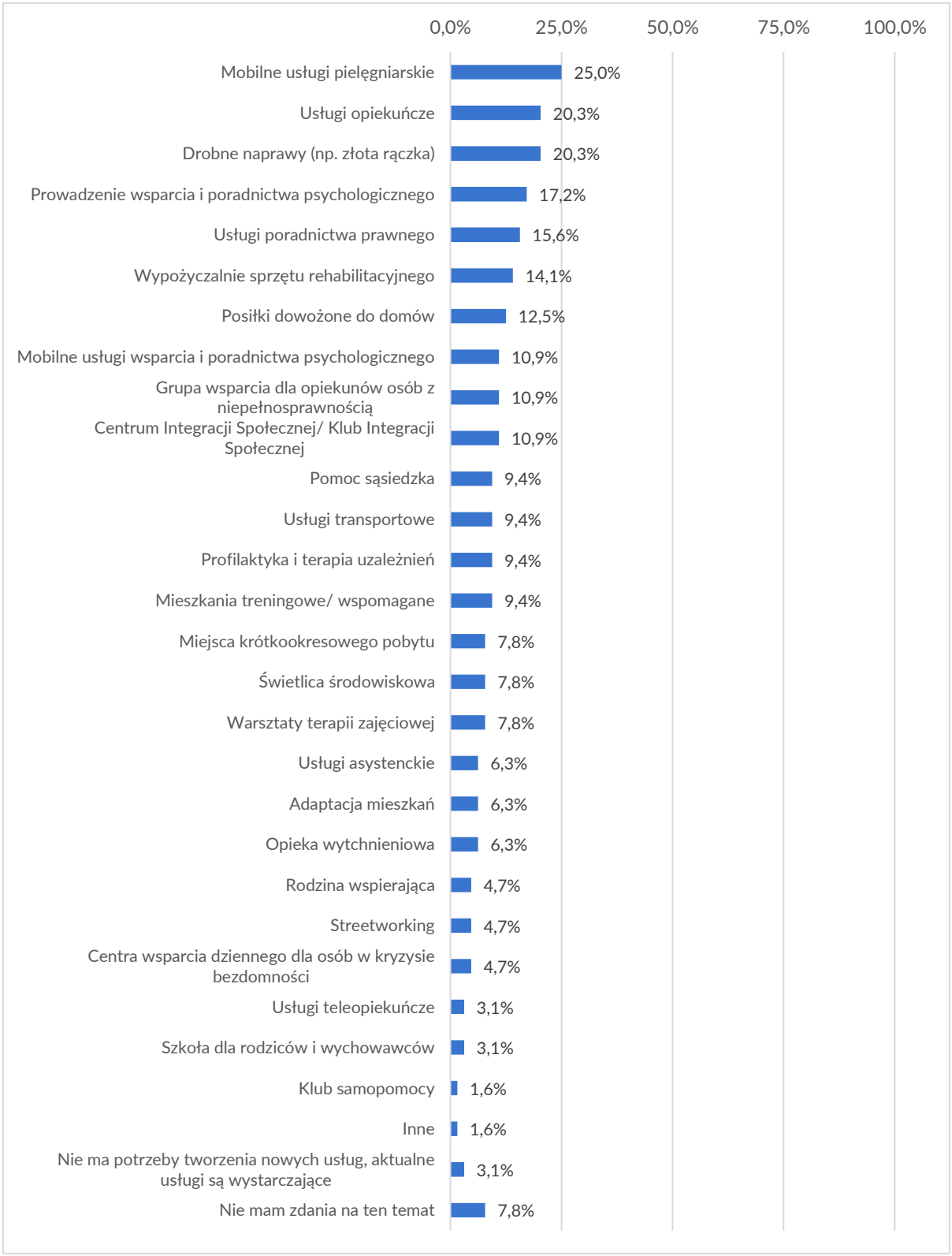
Następnie zapytano mieszkańców o nowe usługi społeczne, które ich zdaniem są niezbędne do podniesienia warunków życia mieszkańców Powiatu Łosickiego. Mieszkańcy mogli wskazać maksymalnie

trzy kluczowe usługi. Największa grupa mieszkańców oczekuje rozwoju mobilnych usług medycznych oraz wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Co czwarty badany (25,0%) wskazał na potrzebę wprowadzenia mobilnych usług pielęgniarskich, a po 20,3% ankietowanych opowiedziało się za usługami opiekuńczymi oraz drobnymi naprawami domowymi (tzw. złota rączka), które są niezwykle istotne m.in. dla osób starszych czy samotnych.

Równocześnie istotne zapotrzebowanie dotyczy profesjonalnego doradztwa i wsparcia specjalistycznego: 17,2% respondentów wskazało na prowadzenie wsparcia i poradnictwa psychologicznego, a 15,6% na usługi poradnictwa prawnego. Dodatkowo 10,9% badanych oczekuje mobilnych usług wsparcia i poradnictwa psychologicznego, co potwierdza rosnące zapotrzebowanie na tę formę pomocy.

Wśród ważnych potrzeb mieszkańcy wskazali także na dostęp do sprzętu i opieki domowej: 14,1% wskazało wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego, a 12,5% posiłki dowożone do domów. Po 10,9% wskazań odnotowano w przypadku grupy wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnością oraz Centrum/Klubu Integracji Społecznej. Pozostałe formy wsparcia, takie jak pomoc sąsiedzka, usługi transportowe, profilaktyka uzależnień czy mieszkania treningowe/wspomagane, wskazywane były przez mniejszy odsetek respondentów (po 9,4%). Warto zauważyć, że marginalny odsetek ankietowanych uznał, iż nie ma potrzeby tworzenia nowych usług (3,1%), a 7,8% nie miało zdania na ten temat. Szczegółowe dane dotyczące oceny istotności wprowadzenia nowych usług społecznych przedstawia **Wykres 5**.

Wykres 5. Nowe usług społeczne niezbędne do podniesienie warunków życia mieszkańców Powiatu Łosickiego

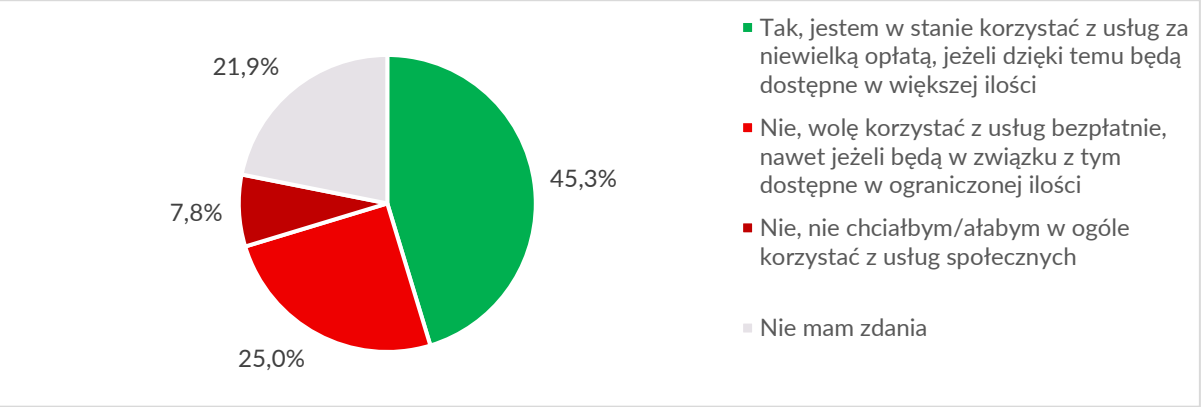

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Kolejny badany aspekt jest kluczowy z perspektywy planowania budżetu oraz zapewnienia trwałości projektów społecznych – dotyczy on chęci współfinansowania części usług społecznych przez mieszkańców. Najwięcej badanych (45,3%) deklaruje gotowość do ponoszenia niewielkich opłat w zamian za gwarancję większej dostępności usług. Sugeruje to, że znaczna część mieszkańców ceni pewność i lepszą dostępność usług. Jednocześnie co czwarty ankietowany (25,0%) opowiada się za modelem usług wyłącznie bezpłatnych, nawet jeśli wiązałoby się to z ich ograniczoną ilością. Niewielki odsetek respondentów (7,8%) wskazał, że w ogóle nie chciałby korzystać z usług społecznych, a 21,9% nie ma zdania w tej sprawie. Taka postawa mieszkańców stanowi ważny sygnał przy projektowaniu

i finansowaniu oferty wsparcia w powiecie. Szczegółowe dane dotyczące chęci współfinansowania części usług społecznych przedstawia **Wykres 6**.

Wykres 6. Gotowość do współfinansowania części usług społecznych w Powiecie Łosickim

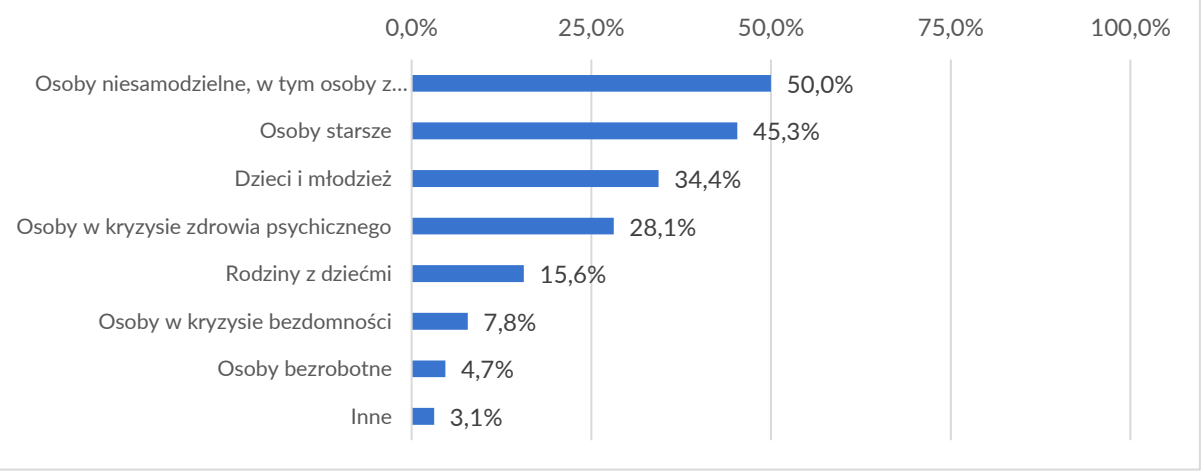

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Mieszkańców zapytano również o to, które grupy społeczne, ich zdaniem, powinny zostać priorytetowo objęte wsparciem w Powiecie Łosickim. Ankietowani mogli wskazać maksymalnie dwie grupy, co pozwoliło na wyłonienie najpilniejszych potrzeb społecznych. Połowa mieszkańców (50,0%) uważa, że przede wszystkim osoby niesamodzielne, w tym osoby z niepełnosprawnością, powinny zostać objęte wsparciem. Tuż za nimi uplasowały się osoby starsze, wskazane przez 45,3% badanych. Dominacja tych dwóch obszarów wskazuje, że powiat powinien skoncentrować się na usługach opiekuńczych i asystenckich skierowanych do obu tych grup.

Znaczący odsetek mieszkańców wskazał również dzieci i młodzież (34,4%) oraz osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (28,1%), co koreluje z wysokim zapotrzebowaniem na poradnictwo specjalistyczne. W dalszej kolejności wskazano rodziny z dziećmi (15,6%), osoby w kryzysie bezdomności (7,8%) oraz osoby bezrobotne (4,7%), podczas gdy inne grupy wybrało 3,1% ankietowanych. Szczegółowe dane dotyczące grup, które priorytetowo powinny zostać objęte wsparciem, przedstawia **Wykres 7**.

Wykres 7. Grupy, które według mieszkańców powinny priorytetowo zostać objęte wsparciem

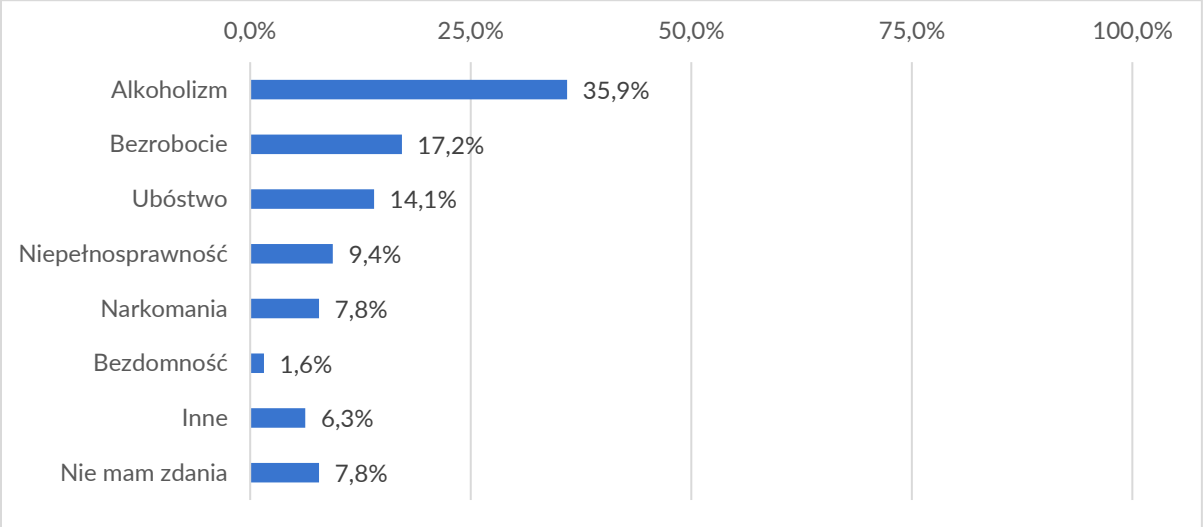
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

PROBLEMY SPOŁECZNE

Mieszkańców poproszono o zidentyfikowanie głównych problemów, z jakimi boryka się lokalna społeczność. Ponad jedna trzecia ankietowanych (35,9%) wskazała alkoholizm jako najczęstszy problem występujący w powiecie. Może to sugerować potrzebę intensyfikacji działań profilaktycznych oraz zwiększenia dostępności wsparcia terapeutycznego oraz grup wsparcia na terenie powiatu. Co szósty mieszkaniec (17,2%) wskazał na problem bezrobocia, a 14,1% na ubóstwo. Natomiast zjawiska takie jak niepełnosprawność (9,4%) czy narkomania (7,8%) są postrzegane przez mieszkańców jako rzadsze, a bezdomność (1,6%) ma charakter marginalny. Inne problemy wskazało 6,3% badanych, a 7,8% nie miało

zdania w tej sprawie. Szczegółowe dane dotyczące głównych problemów, z którymi mierzą się mieszkańcy Powiatu Łosickiego, przedstawia **Wykres 8**.

Wykres 8. Problemy społeczne, z którymi mierzą się mieszkańcy Powiatu Łosickiego

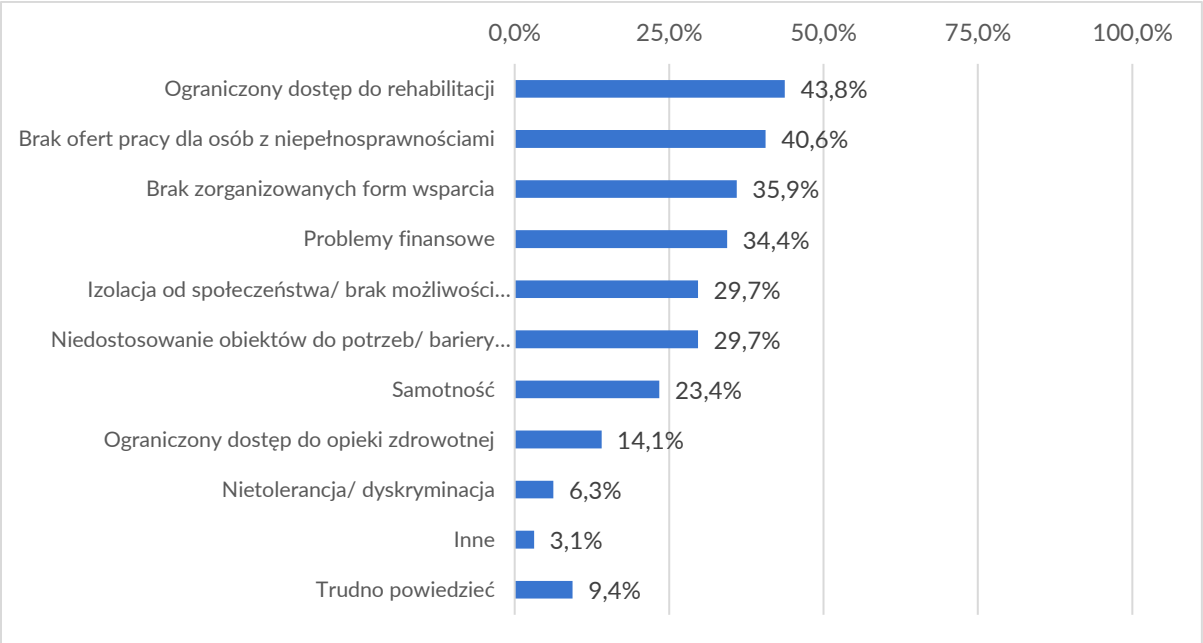

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Następnie mieszkańcy wskazywali trzy kluczowe bariery, które ich zdaniem najbardziej dotykają osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Łosickim. Najczęściej wskazywanym problemem jest ograniczony dostęp do rehabilitacji (43,8%). Sugeruje to, że obecna oferta usług zdrowotnych w powiecie nie zaspokaja potrzeb osób wymagających stałej pracy nad sprawnością fizyczną. Łączy się to z wcześniej zdiagnozowanym wysokim zapotrzebowaniem na sprzęt rehabilitacyjny czy mobilne usługi. Równie palącym wyzwaniem jest brak ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami, co wskazało aż 40,6% badanych, a także brak zorganizowanych form wsparcia (35,9%) oraz problemy finansowe (34,4%). Wskazuje to na pilną potrzebę aktywizacji zawodowej i tworzenia programów wspierających zatrudnienie na lokalnym rynku pracy.

Warto podkreślić, że istotne są również bariery o charakterze społecznym i fizycznym: znaczny odsetek mieszkańców wskazuje na izolację od społeczeństwa/brak możliwości uczestnictwa w życiu powiatu (29,7%) oraz niedostosowanie obiektów do potrzeb i bariery architektoniczne (29,7%), co pokazuje, że kwestie infrastrukturalne stanowią poważne utrudnienie. Ponadto mieszkańcy wskazują na samotność (23,4%) oraz ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej (14,1%), podczas gdy nietolerancję i dyskryminację wskazało 6,3% ankietowanych. Niewielki odsetek badanych (9,4%) wybrał odpowiedź „trudno powiedzieć". Szczegółowe dane dotyczące problemów i barier dotykających osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Łosickim przedstawia **Wykres 9**.

Wykres 9. Główne problemy i bariery, z którymi borykają się osoby z niepełnosprawnościami

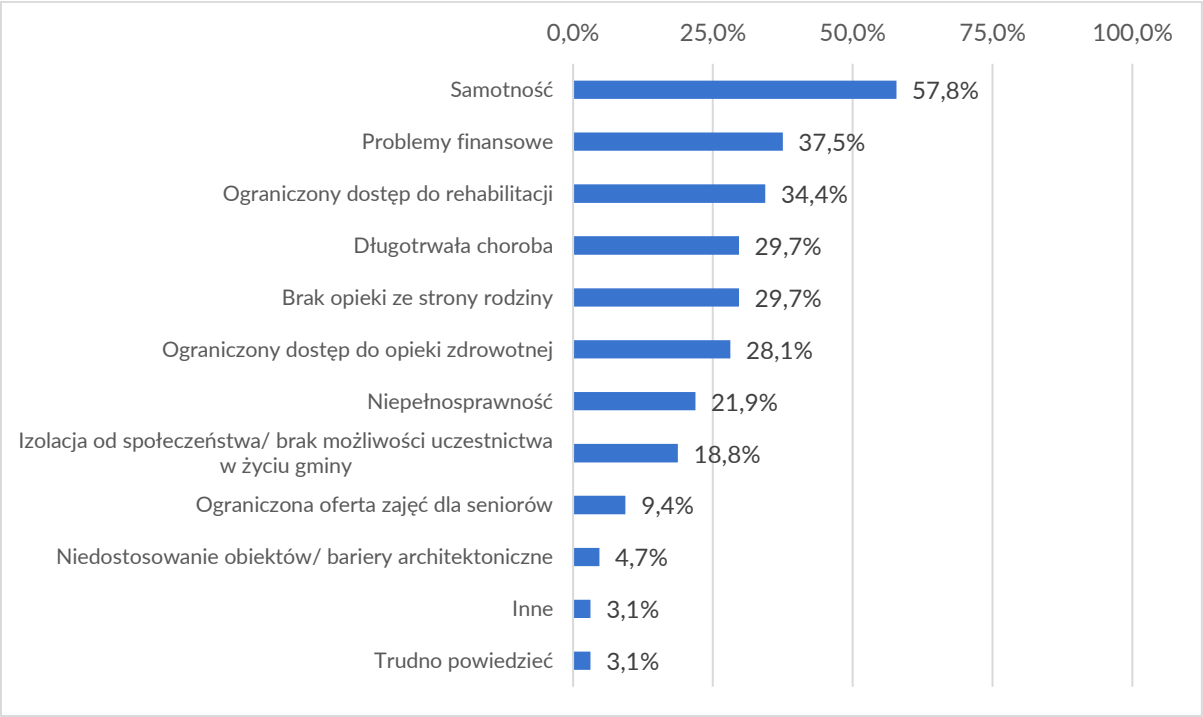
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Najczęściej wskazywanym problemem, z którym mierzą się osoby starsze, jest samotność (57,8%). Ponad połowa badanych uznaje ten aspekt za kluczową barierę, co wskazuje na potrzebę tworzenia miejsc integracji społecznej, klubów seniora oraz systemów pomocy sąsiedzkiej. Ponad jedna trzecia mieszkańców (37,5%) wskazała na problemy finansowe, z którymi mierzą się seniorzy. Kluczowymi wyzwaniami są również te związane ze stanem zdrowia i dostępem do opieki: ograniczony dostęp do rehabilitacji (34,4%), długotrwała choroba (29,7%), brak opieki ze strony rodziny (29,7%) oraz ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej (28,1%). Istotnymi barierami pozostają także niepełnosprawność (21,9%) oraz izolacja od społeczeństwa i brak możliwości uczestnictwa w życiu powiatu (18,8%).

W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na ograniczoną ofertę zajęć dla seniorów (9,4%). Z kolei bariery architektoniczne i niedostosowanie obiektów zostały uznane za problem drugorzędny (4,7%). Potwierdza to, że deficyty w powiecie dotyczą głównie sfery usług, zdrowia i relacji społecznych. Szczegółowe dane dotyczące problemów i barier dotykających osób starszych w Powiecie Łosickim przedstawia

Wykres 10.

Wykres 10. Główne problemy i bariery, z którymi mierzą się osoby starsze

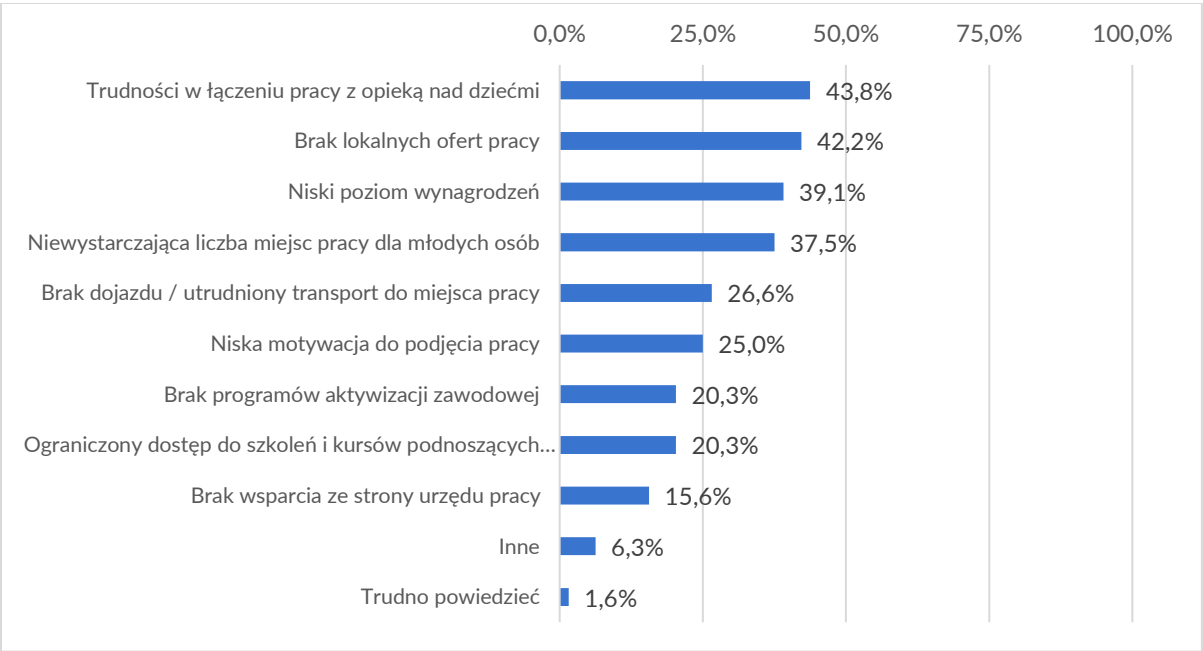
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Ponad dwie piąte badanych (42,2%) wskazuje brak lokalnych ofert pracy jako główny problem, z którym w Powiecie Łosickim mierzą się osoby bezrobotne. Problem ten dotyka również osób wchodzących na rynek pracy – 37,5% ankietowanych wskazuje, że brakuje miejsc pracy dla osób młodych. Istotną barierą są także trudności związane z warunkami zatrudnienia: niski poziom wynagrodzeń deklaruje 39,1% respondentów, a 25,0% zwraca uwagę na niską motywację do podjęcia pracy. Znaczącą grupę barier stanowią czynniki utrudniające codzienne funkcjonowanie i podjęcie zatrudnienia. Aż 43,8% ankietowanych wskazuje na trudności w łączeniu pracy z opieką nad dziećmi, a ponad jedna czwarta (26,6%) na brak dojazdu lub utrudniony transport do miejsca pracy.

W dalszej kolejności mieszkańcy wskazują na deficyty w zakresie wsparcia instytucjonalnego i edukacyjnego: brak programów aktywizacji zawodowej oraz ograniczony dostęp do szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje odnotowały po 20,3% wskazań, natomiast brak wsparcia ze strony urzędu pracy wskazało 15,6% badanych. Sugeruje to, że wyzwaniem na lokalnym rynku pracy nie jest wyłącznie brak samych miejsc zatrudnienia, lecz także bariery komunikacyjne, opiekuńcze oraz relacja oferowanych zarobków do kosztów życia. Szczegółowe dane dotyczące problemów i barier wpływających na wysoki poziom bezrobocia w Powiecie Łosickim przedstawia

Wykres 11.

Wykres 11. Główne problemy i bariery wpływające na wysoki poziom bezrobocia

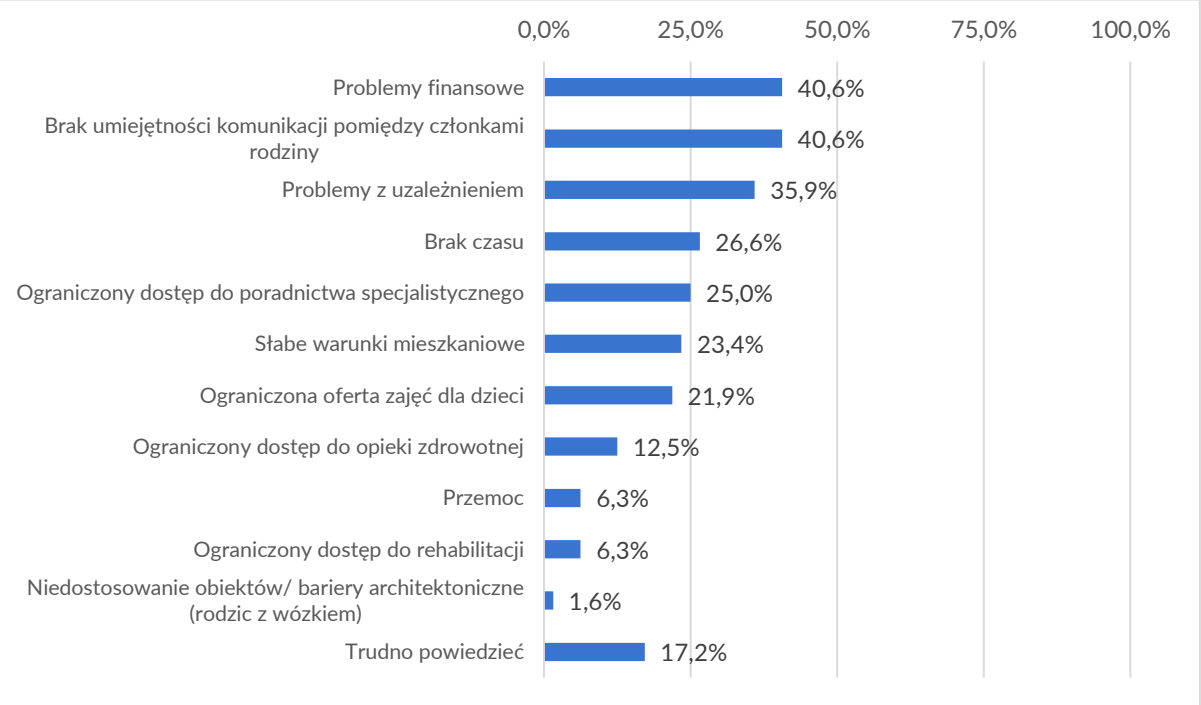

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Największym wyzwaniem dla rodzin są problemy finansowe oraz brak umiejętności komunikacji pomiędzy członkami rodziny – oba te aspekty wskazało po 40,6% badanych. Wysoki niepokój budzą również problemy z uzależnieniem, które zaznaczyło 35,9% respondentów. Istotnym wyzwaniem pozostaje także brak czasu (26,6%), co wskazuje na trudności w łączeniu ról zawodowych z rodzinnymi, a także ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (25,0%), słabe warunki mieszkaniowe

(23,4%) oraz zbyt mała oferta zajęć dla dzieci (21,9%). W dalszej kolejności mieszkańcy wskazują na ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej (12,5%), przemoc (6,3%) oraz ograniczony dostęp do rehabilitacji (6,3%). Podobnie jak w przypadku innych grup, bariery architektoniczne (np. rodzic z wózkiem) są postrzegane jako problem marginalny (1,6%). Szczegółowe dane dotyczące problemów i barier dotykających rodzin z dziećmi w Powiecie Łosickim przedstawia **Wykres 12.**

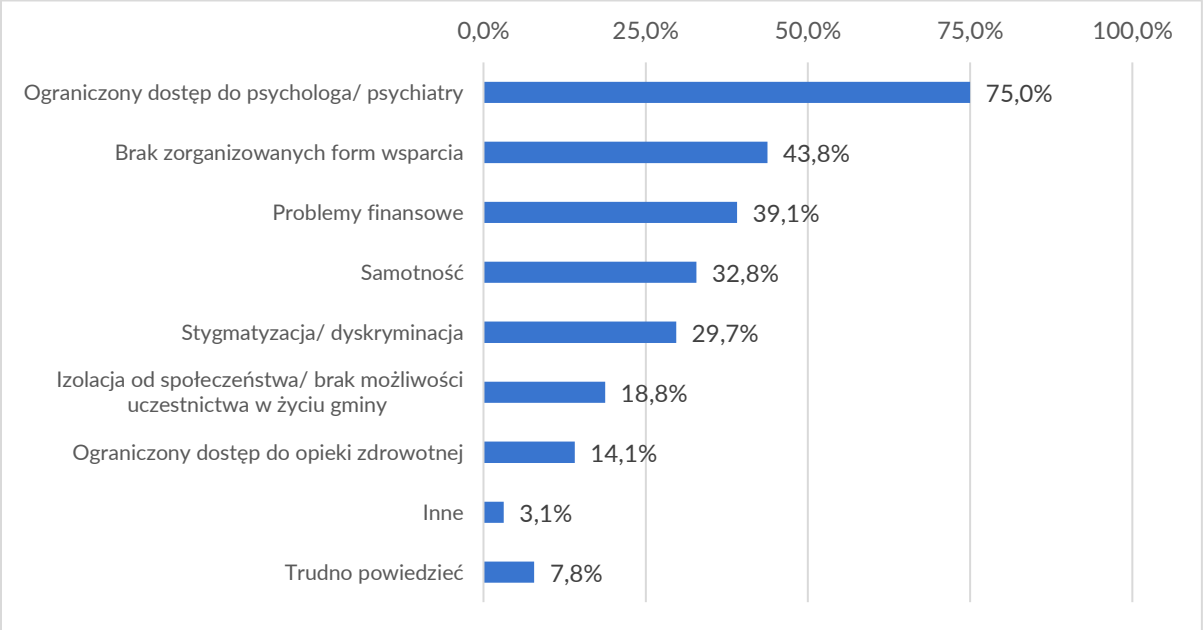
Wykres 12. Główne problemy i bariery, z którymi mierzą się rodziny z dziećmi

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Trzy czwarte badanych (75,0%) wskazało na ograniczony dostęp do psychologa i/lub psychiatry jako największą trudność, z którą borykają się osoby w kryzysie zdrowia psychicznego. Jest to najwyższy odsetek wskazań w całym badaniu dotyczącym barier dla poszczególnych grup społecznych. Potwierdza to, że rozwój profesjonalnej pomocy psychiatrycznej i psychologicznej powinien być priorytetem dla powiatu na najbliższe lata. Równie często wskazywano brak zorganizowanych form wsparcia (43,8%) oraz problemy finansowe (39,1%). Sugeruje to, że mieszkańcy w kryzysie nie tylko nie mają się do kogo zwrócić, ale również brakuje im środków na prywatną terapię. Co trzeci ankietowany (32,8%) dostrzega problem samotności u osób w kryzysie, a blisko trzydzieści procent (29,7%) wskazuje na stygmatyzację i dyskryminację. W dalszej kolejności respondentów wymieniano izolację od społeczeństwa i brak możliwości uczestnictwa w życiu powiatu (18,8%) oraz ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej (14,1%). Szczegółowe dane dotyczące problemów i barier dotykających osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Powiecie Łosickim przedstawia **Wykres 13**.

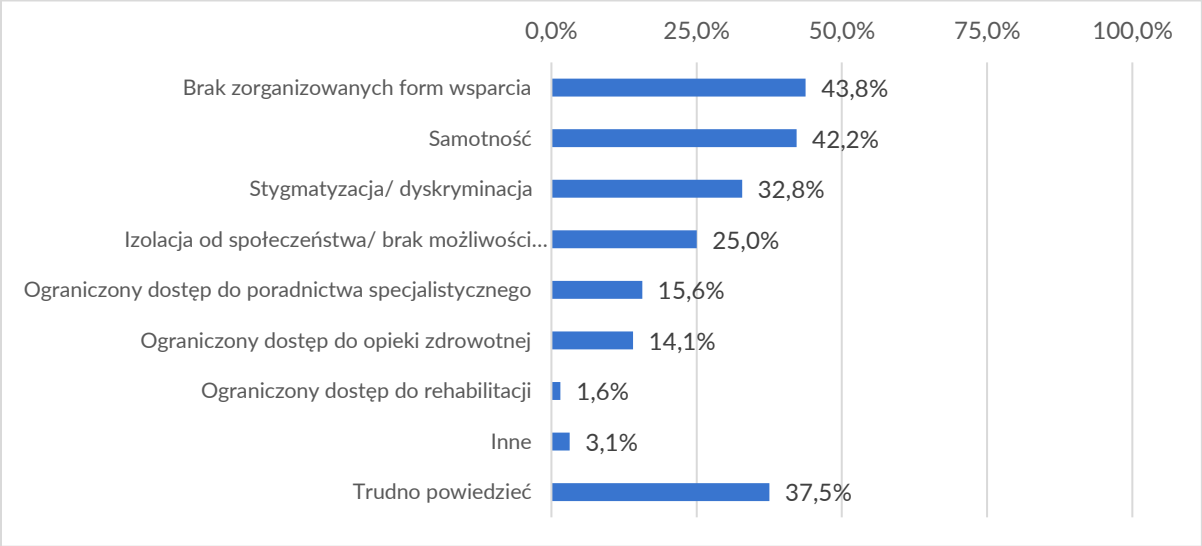
Wykres 13. Główne problemy i bariery, z którymi mierzą się osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

Analizując bariery dotykające osób w kryzysie bezdomności w Powiecie Łosickim, zauważono, że istotny odsetek mieszkańców (37,5%) wybierał odpowiedź „trudno powiedzieć". Świadczy to o tym, że zjawisko bezdomności może być słabiej widoczne w przestrzeni publicznej. Spośród osób, które zidentyfikowały konkretne trudności, najczęściej wskazywano na brak zorganizowanych form wsparcia (43,8%) oraz samotność (42,2%), co stanowi dominujące wyzwania dla tej grupy. Ponadto blisko jedna trzecia badanych (32,8%) zwraca uwagę na stygmatyzację i dyskryminację, a 25,0% na izolację od społeczeństwa i brak możliwości uczestnictwa w życiu powiatu. Wskazano również ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (15,6%) oraz ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej (14,1%). Ograniczony dostęp do rehabilitacji został uznany za problem marginalny (1,6%). Szczegółowe dane dotyczące problemów i barier dotykających osób w kryzysie bezdomności w Powiecie Łosickim przedstawia **Wykres 14**.

Wykres 14. Główne problemy i bariery, z którymi mierzą się osoby w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów badania ankietowego, N=64.

WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO

- Powiat jest postrzegany jako dobre miejsce do życia – ponad połowa mieszkańców (53,1%) ocenia warunki pozytywnie.
- Istnieje wyraźny rozdźwięk między ogólnym zadowoleniem z życia a oceną pomocy i usług społecznych. Większość mieszkańców (54,7%) nie korzysta z pomocy społecznej lub nie zna jej oferty, co sugeruje potrzebę lepszej komunikacji i dostosowania usług tak, aby trafiały do szerszego grona odbiorców.
- Najlepiej oceniana jest jakość usług z sektora edukacji i opieki nad dziećmi oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (przedszkola, szkoły podstawowe i oferta sportowo-rekreacyjna po 59,4% pozytywnych wskazań).
- Najniżej w zestawieniu wypadają wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz jakość usług dla osób bezrobotnych z zakresu aktywizacji zawodowej (po 20,3% pozytywnych ocen). Niskie oceny i potrzeby wzmocnienia dotyczą również oferty dla seniorów oraz działań na rzecz promocji zdrowia.
- Mieszkańcy przede wszystkim oczekują rozwoju mobilnych usług medycznych i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu: mobilnych usług pielęgniarskich (25,0%), usług opiekuńczych (20,3%) oraz drobnych napraw domowych – „Złota Rączka" (20,3%), a także profesjonalnego poradnictwa psychologicznego i prawnego.
- Mieszkańcy uważają, że osoby niesamodzielne, w tym osoby z niepełnosprawnością (50,0%) oraz osoby starsze (45,3%), są priorytetowymi grupami, do których należy kierować wsparcie.
- Główne problemy, z którymi mierzą się poszczególne grupy, to: samotność i ograniczony dostęp do rehabilitacji u seniorów; ograniczony dostęp do rehabilitacji oraz brak ofert pracy u osób z niepełnosprawnościami; ograniczony dostęp do psychologa i/lub psychiatry u osób w kryzysie zdrowia psychicznego; problemy finansowe i brak komunikacji w rodzinie u rodzin z dziećmi; a także alkoholizm (35,9%) w wymiarze ogólnospołecznym.
- Według ankietowanych na wysoki poziom bezrobocia w powiecie wpływa przede wszystkim: trudności w łączeniu pracy z opieką nad dziećmi (43,8%), brak lokalnych ofert pracy (42,2%) oraz niski poziom wynagrodzeń (39,1%).
- W przeciwieństwie do mniejszych obszarów, bariery architektoniczne i niedostosowanie obiektów w Powiecie Łosickim są dostrzegane jako poważniejsze utrudnienie (wskazane m.in. przez 29,7% respondentów w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami), co wskazuje na konieczność dalszej poprawy dostępności przestrzeni publicznej.

3.3.2. DIAGNOZA POTRZEB WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W OPARCIU O PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH PROGRAMÓW I WNIOSKI Z WARSZTATU DIAGNOSTYCZNO-STRATEGICZNEGO

WSPARCIE OSÓB NIESAMODZIELNYCH, W TYM OSÓB STARSZYCH I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

WNIOSKI Z ISTNIEJĄCYCH PROGRAMÓW

Na podstawie Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Łosickim na lata 2021-2026 zidentyfikowano najistotniejsze wyzwania oraz mocne strony funkcjonującego systemu pomocy:

- Kluczową rolę w systemie oparcia środowiskowego odgrywa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), które we współpracy z PFRON zabezpiecza finansowanie pozwalające osobom z niepełnosprawnościami na kompensowanie utraconych funkcji organizmu. Największą dynamikę i stabilny wzrost liczby beneficjentów odnotowuje się w obszarze zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
- Pomimo realizowanych programów, funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami w powiecie jest trwale ograniczone przez liczne bariery architektoniczne, urbanistyczne, techniczne oraz transportowe. Ich występowanie w przestrzeni publicznej bezpośrednio potęguje procesy marginalizacji, wykluczenia społecznego oraz uzależnia te osoby od stałej pomocy i obecności osób trzecich.
- Analiza danych wykazuje deficyt w obszarze fizycznego przystosowania przestrzeni życiowej i publicznej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności. W latach 2018–2020 roczna liczba osób, u których udało się zlikwidować bariery architektoniczne, techniczne oraz w komunikowaniu się, uległa spadkowi z 14 do 8 realizowanych wniosków, co przy braku systemowych rozwiązań usuwania barier urbanistycznych stanowi widoczną trudność diagnostyczną.
- W obszarze rehabilitacji zawodowej odnotowuje się zjawisko dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy, połączone z niską świadomością pracodawców i stereotypowym postrzeganiem ich ograniczeń. Osoby bezrobotne z tej grupy wykazują niską aktywność oraz brak odpowiedniej motywacji do podnoszenia kwalifikacji. Dodatkowo, system boryka się z brakiem rozwiązań powiązujących Warsztaty Terapii Zajęciowej z Zakładami Aktywności Zawodowej i otwartym rynkiem pracy.
- Z perspektywy diagnostycznej słabością środowiska lokalnego jest niski poziom zaangażowania samych osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w oddolną działalność samopomocową. Dodatkowo odnotowuje się zbyt małą rolę wolontariatu wspierającego procesy oparcia środowiskowego oraz rzadkie upowszechnianie w przestrzeni publicznej pozytywnych wzorców postaw filantropijnych.
- System wsparcia wykazuje deficyty w obszarze specjalistycznej infrastruktury dziennej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności dla osób po 25. roku życia. Mieszkańcy zmagają się z brakiem świetlic, klubów, mieszkań chronionych i treningowych oraz z utrudnioną dostępnością do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, w tym do lekarzy psychiatrów, rehabilitantów i okulistów.

WNIOSKI Z WARSZTATU DIAGNOSTYCZNO-STRATEGICZNEGO

W odniesieniu do osób niesamodzielnych w Powiecie Łosickim diagnoza wykazała kluczowe wyzwania związane z barierami transportowymi, ograniczoną dostępnością placówek opieki dziennej oraz niedoborem kadry medycznej i specjalistycznej. Istotnym problemem pozostają również bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej oraz ograniczona pojemność istniejących ośrodków wsparcia. Jednocześnie powiat dysponuje bogatym potencjałem instytucjonalnym i społecznym w postaci lokalnych ośrodków pomocy społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy, Dziennego Domu Seniora oraz aktywnie działających organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich i Ochotniczej Straży Pożarnej.

Najważniejszymi potrzebami w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób niesamodzielnych w Powiecie Łosickim są:

- uruchomienie dedykowanych usług transportowych (np. „Taksówka dla osób niesamodzielnych"), znoszących problem wykluczenia komunikacyjnego;
- tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla osób niesamodzielnych oraz zwiększenie liczby miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy w Litewnikach;
- likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych oraz przestrzeni miejsko-wiejskiej;
- zwiększenie dostępności lekarzy specjalistów oraz wsparcia medycznego na poziomie lokalnym;
- rozszerzenie i dofinansowanie oferty kulturalno-integracyjnej realizowanej przez gminne instytucje i organizacje pozarządowe;
- rekrutacja, kształcenie i finansowanie lokalnych liderów wspierających działania na rzecz osób niesamodzielnych w środowisku zamieszkania.

Szczegółową diagnozę sytuacji osób niesamodzielnych w podziale na zasoby, trudności i potrzeby, przeanalizowaną pod kątem włączenia społecznego i integracji, obszaru zdrowia, pomocy i usług społecznych oraz infrastruktury i transportu, przedstawiono poniżej.

Tabela 15. Diagnoza sytuacji osób niesamodzielnych – zasoby, trudności i potrzeby

Obszar wsparcia	Zasoby (potencjał)	Trudności	Potrzeby
Włączenie społeczne i integracja	• Aktywne organizacje pozarządowe, fundacje, stowarzyszenia, Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) oraz OSP; • Działające Kluby Seniora i realizacja lokalnych projektów społecznych.	• Ograniczony udział osób niesamodzielnych w życiu społecznym ze względu na bariery mobilności; • Niewystarczająca oferta kulturalno-integracyjna dostosowana do potrzeb osób o ograniczonej sprawności.	• Rozszerzenie i dofinansowanie oferty kulturalnej gminnych instytucji i miejsc aktywności; • Wyszukiwanie, szkolenie i finansowanie lokalnych liderów wsparcia środowiskowego.
Zdrowie	• Usługi pielęgniarskie i podstawowa opieka zdrowotna świadczona przez SPZOZ.	• Brak lekarzy specjalistów w lokalnych placówkach medycznych; • Utrudniony dojazd osób niesamodzielnych do placówek opieki zdrowotnej.	• Ułatwienie dostępu i transportu do lekarzy specjalistów; • Rozwój wsparcia pielęgnacyjnego i medycznego w miejscu zamieszkania.
Pomoc i usługi społeczne	• Działalność ŚDS w Nowych Litewnikach oraz Dziennego Domu Seniora; • Wsparcie PCPR (dofinansowania z PFRON, wsparcie psychologiczne, prawne, piecza zastępcza); • Usługi GOPS/MOPS (asystent osoby niepełnosprawnej, opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze i specjalistyczne,	• Ograniczona liczba miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy w Nowych Litewnikach; • Niewystarczająca liczba miejsc opieki dziennej w stosunku do rosnących potrzeb mieszkańców.	• Utworzenie nowych placówek wsparcia dziennego dla osób niesamodzielnych; • Zwiększenie liczby miejsc w ŚDS w Nowych Litewnikach; • Dalszy rozwój i wzmocnienie środowiskowych usług opiekuńczych i wytchnieniowych.

Obszar wsparcia	Zasoby (potencjał)	Trudności	Potrzeby
	wsparcie finansowe, asystent rodziny); • Korpus Wsparcia Seniorów (usługi sąsiedzkie, opaski bezpieczeństwa).		
Infrastruktura i transport	• Istniejąca sieć dróg oraz baza lokalowa instytucji gminnych i powiatowych.	• Ograniczone możliwości transportowe osób niesamodzielnych (wykluczenie komunikacyjne); • Bariery architektoniczne w instytucjach oraz budynkach użyteczności publicznej.	• Uruchomienie usług transportowych („Taksówka dla osób niesamodzielnych”); • Sukcesywna likwidacja barier architektonicznych i technicznych w obiektach publicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów

WSPARCIE OSÓB W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

WNIOSKI Z ISTNIEJĄCYCH PROGRAMÓW

Przegląd sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach za 2025 r. wykazał, że na terenie Powiatu funkcjonują podstawowe formy wsparcia psychologicznego, realizowane przede wszystkim przez PCPR. W strukturze Centrum zatrudniony był na umowę zlecenie psycholog, z którego porad mogli korzystać m.in. kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodziny zastępcze oraz dzieci przebywające w pieczy zastępczej. Jednocześnie poradnictwo psychologiczne było dostępne dla mieszkańców powiatu doświadczających różnego rodzaju trudności życiowych, rodzinnych i wychowawczych, w tym problemów szkolnych, konfliktów rodzinnych oraz przemocy. W 2025 r. udzielono łącznie 208 porad psychologicznych, co potwierdza rzeczywiste zapotrzebowanie na tego rodzaju wsparcie.

Istotnym zasobem jest również możliwość korzystania z istniejącej infrastruktury i usług związanych ze zdrowiem psychicznym. W Powiecie funkcjonują poradnie zdrowia psychicznego oraz środowiskowe domy samopomocy, a osoby wymagające wsparcia mogą korzystać także z terapii uzależnień oraz wybranych programów specjalistycznych. PCPR dysponuje ponadto potencjałem do dalszego rozwijania poradnictwa psychologicznego i współpracy z innymi podmiotami działającymi w obszarze ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

Jednocześnie analiza dostępnych informacji wskazuje, że istniejące zasoby nie tworzą jeszcze w pełni kompleksowego i skoordynowanego systemu wsparcia osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego. Wśród najważniejszych barier ukazują się długi czas oczekiwania na pomoc psychologiczną i psychiatryczną oraz ograniczoną dostępność specjalistów, w tym szczególnie psychiatry dziecięcego. Problemem pozostają również trudności w łączeniu leczenia z aktywizacją społeczną i zawodową oraz bariery społeczne związane ze stygmatyzacją i niewystarczającym poziomem zrozumienia problemów zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym.

Z perspektywy rozwoju usług społecznych szczególnie istotna jest zatem potrzeba wzmacniania dostępności **środowiskowych, łatwo dostępnych i możliwie wczesnych form wsparcia**, które mogą ograniczać ryzyko pogłębiania się kryzysu i konieczności korzystania z bardziej sformalizowanych form pomocy. Wskazane jest także rozwijanie współpracy pomiędzy PCPR, podmiotami ochrony zdrowia, pomocą społeczną oraz innymi instytucjami i organizacjami, tak aby osoba doświadczająca kryzysu mogła uzyskać wsparcie adekwatne do swoich potrzeb i nie była zmuszona do samodzielnego poruszania się pomiędzy poszczególnymi systemami.

WNIOSKI Z WARSZTATU DIAGNOSTYCZNO-STRATEGICZNEGO

Obszar zdrowia psychicznego został wskazany jako szczególnie wymagający interwencji systemowej w Powiecie Łosickim. Zdiagnozowano niedobór specjalistów (szczególnie dla dzieci), trudny dostęp do psychiatry i psychologa, ograniczony transport publiczny oraz brak wyspecjalizowanych grup wsparcia.

Kluczowymi wnioskami podsumowującymi braki i potrzeby w tym obszarze wsparcia, mogącymi przyczynić się do podniesienia jakości świadczonej pomocy dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego, są:

- utrudniony dostęp do specjalistów i długi czas oczekiwania na wizytę;
- niewystarczająca liczba specjalistów oraz psychologów dziecięcych w bieżącej ofercie pomocowej;
- potrzeba zatrudnienia psychologa dla dorosłych oraz rozbudowy ŚDS w Nowych Litewnikach;
- ograniczona infrastruktura i za mała liczba miejsc w ośrodkach wsparcia;
- brak dedykowanych grup wsparcia zarówno dla osób w kryzysie, jak i dla ich rodzin;
- problemy komunikacyjne i transportowe (ograniczona liczba autobusów i busów);
- potencjał oparty na funkcjonujących placówkach (m.in. ŚDS w Nowych Litewnikach, punkty informacyjno-konsultacyjne, planowane Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne) oraz rosnącej świadomości społecznej.

Szczegółową diagnozę sytuacji osób w kryzysie zdrowia psychicznego w podziale na zasoby, trudności i potrzeby przeanalizowaną pod kątem systemowego wsparcia oraz profilaktyki i edukacji przedstawiono poniżej.

Tabela 16. Diagnoza obszaru zdrowia psychicznego – zasoby, trudności i potrzeby

Obszar wsparcia	Zasoby (potencjał)	Trudności	Potrzeby
System wsparcia	• Specjalistyczne usługi opiekuńcze; • Punkty informacyjno-konsultacyjne; • Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowych Litewnikach; • Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne; • Poradnia Zdrowia Psychicznego w Łosicach.	• Utrudniony dostęp do specjalistów i długi czas oczekiwania; • Niewystarczająca liczba specjalistów dla dzieci; • Ograniczona liczba miejsc w ŚDS w Nowych Litewnikach; • Transport: ograniczona liczba autobusów i busów.	• Zatrudnienie psychologa dziecięcego i psychologa dla dorosłych; • Rozbudowa ŚDS w Nowych Litewnikach; • Zapewnienie powszechnego dostępu do psychiatry i wsparcia dla osób w kryzysie.
Profilaktyka i edukacja	• Terapeuta uzależnień (reagujący przy podejrzeniu kryzysu); • Psycholog i pedagog w szkołach i przedszkolach; • Funkcje informacyjne i pomocowe sprawowane przez lokalne OPS.	• Brak grup wsparcia dla osób z problemami i dla ich rodzin; • Brak profilu wielozawodowego w istniejącej placówce oświatowej.	• Wdrożenie systemowych programów profilaktycznych; • Utworzenie klas zawodowych w szkole średniej oraz rozwój edukacji środowiskowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów

WSPARCIE RODZIN Z DZIEĆMI, W SZCZEGÓLNOŚCI PIECZY ZASTĘPCZEJ

WNIOSKI Z ISTNIEJĄCYCH PROGRAMÓW

Analiza Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej oraz sprawozdania z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łosickim za rok 2025 pozwoliła zidentyfikować najistotniejsze wyzwania oraz mocne strony funkcjonującego systemu pomocy:

- Praca asystentów rodziny, realizowana w miejscu zamieszkania podopiecznych, odgrywa fundamentalną rolę w zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, które mogłyby skutkować koniecznością odebrania dzieci i umieszczenia ich w pieczy zastępczej. Instytucja asystenta skutecznie edukuje i doradza w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego oraz odbudowywania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców biologicznych.
- Analiza wykazuje nierównomierne obciążenie tą formą pomocy na terenie powiatu. Największe zintensyfikowanie i stały wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystenta odnotowuje się w gminie miejsko-wiejskiej Łosice. Jednocześnie diagnoza ujawnia pewne deficyty kadrowe – w gminie Platerów od 2022 roku nie zatrudnia się asystenta rodziny, a jego obowiązki przejmują pracownicy socjalni. Istnieje wyraźna, zweryfikowana potrzeba zabezpieczenia stabilnych etatów asystenckich w każdym ośrodku pomocy społecznej na terenie powiatu w celu wczesnego wykrywania dysfunkcji.
- Prawidłowe funkcjonowanie rodzin z dziećmi w regionie jest stale zagrożone przez uwarunkowania makroekonomiczne oraz psychospołeczne. Do najpoważniejszych czynników ryzyka generujących niewydolność wychowawczą należą: ubożenie społeczeństwa, bezrobocie, frustracja, osamotnienie oraz migracje zarobkowe rodziców za granicę. Konsekwencją tych zjawisk jest wzrost zachowań społecznie niepożądanych, takich jak alkoholizm, zażywanie substancji psychoaktywnych oraz przemoc domowa.
- Dane pochodzące z Zespołów Interdyscyplinarnych oraz Komendy Powiatowej Policji w Łosicach potwierdzają utrzymywanie się wysokiego poziomu zagrożenia przemocą w rodzinach. Najwyższą dynamikę zgłoszeń do Zespołu Interdyscyplinarnego i procedur „Niebieskiej Karty" notuje się w gminie miejsko-wiejskiej Łosice oraz w gminie Platerów, gdzie w rekordowym okresie policja przeprowadziła 11 interwencji zakończonych wszczęciem procedury.
- O powadze kryzysu funkcji wychowawczej świadczy także wysoka liczba rodzin objętych stałym nadzorem opiekuńczym ze strony kuratorów sądowych. Według stanu na koniec 2024 roku, kuratorzy kontrolowali sytuację 15 rodzin w samych Łosicach (obejmujących 28 małoletnich dzieci) oraz kolejnych kilkudziesięciu rodzin w gminach wiejskich, co potwierdza konieczność wdrożenia zintensyfikowanych, interdyscyplinarnych działań naprawczych w środowisku domowym.
- Poza bezpośrednim wsparciem socjalnym, system oparcia dla rodzin z dziećmi wykazuje trudności w zakresie dostępu do publicznej opieki medycznej i terapeutycznej. Najbardziej odczuwalny pozostaje niedobór specjalistów z zakresu psychiatrii dzieci i młodzieży w publicznych placówkach ochrony zdrowia oraz brak mieszkań treningowych i wspomaganych, co utrudnia kompleksowe wyprowadzanie rodzin z kryzysów i blokuje prawidłowy proces usamodzielniania młodzieży.

WNIOSKI Z WARSZTATU DIAGNOSTYCZNO-STRATEGICZNEGO

W grupie rodziny i dzieci zidentyfikowano narastające wyzwania związane z ograniczoną ofertą spędzania czasu wolnego, potrzebą rozproszenia działań powiatowych na mniejsze miejscowości oraz deficytem liderów i środków finansowych. Rodzice i opiekunowie wskazują na potrzebę wzmocnienia wsparcia w obszarze kompetencji rodzicielskich, rozwoju zajęć ogólnorozwojowych oraz poszerzenia dostępności usług mobilnych. Zdiagnozowano potencjał oparty na bogatej sieci instytucji, organizacji pozarządowych, poradni i ośrodków wsparcia funkcjonujących w powiecie.

Najważniejszymi wnioskami na podstawie pracy warsztatowej oraz sytuacji w Powiecie Łosickim są:

- ograniczona oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
- potrzeba wykreowania liderów społecznych oraz zapewnienia odpowiednich środków finansowych;
- konieczność rozproszenia powiatowych działań i projektów na tereny mniejszych miejscowości w powiecie;
- potrzeba wsparcia rodziców w obszarze podnoszenia kompetencji rodzicielskich oraz prowadzenia edukacji społecznej i psychoedukacji;

- rozwój działań opartych na istniejącym potencjale organizacji, fundacji (m.in. Fundacja Pozytyw, Stowarzyszenie z Sympatii do Dzieci), PCPR, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz ośrodków pomocy społecznej;
- potrzeba organizacji zajęć ogólnorozwojowych i wspierających dla najmłodszych;
- perspektywiczne zapotrzebowanie na innowacyjne formy wsparcia, takie jak streetworking czy mieszkania treningowe i chronione.

Szczegółową diagnozę sytuacji rodziny i dzieci, w podziale na zasoby, trudności i potrzeby przeanalizowaną pod kątem włączenia społecznego i edukacyjnego, obszaru zdrowia oraz infrastruktury i profilaktyki, przedstawiono poniżej.

Tabela 17. Diagnoza sytuacji rodzin z dziećmi – zasoby, trudności i potrzeby

Obszar wsparcia	Zasoby (potencjał)	Trudności	Potrzeby
Włączenie społeczne i edukacja	• Fundacja Pozytyw, Stowarzyszenie z Sympatii do Dzieci; • Fundacja iKropka; • Fundacja Świat Dobrych Serc; • PCPR w Łosicach, Ośrodki Pomocy Społecznej (MGOPS, GOPS) w gminach; • Ośrodki Kultury, Biblioteki oraz Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; • Działania dot. rodzin zastępczych i Fundusz PFRON.	• Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego; • Potrzeba rozproszenia powiatowych działań na mniejsze miejscowości; • Brak liderów i środków finansowych.	• Edukacja społeczna, psychoedukacja i wsparcie kompetencji rodzicielskich; • Organizacja czasu wolnego i zajęć ogólnorozwojowych dla dzieci i młodzieży; • Rozwój rodzinnych form pomocy zastępczej.
Zdrowie	• Ośrodek Środowiskowej Pomocy Psychologicznej i Psychoterapeutycznej Dla Dzieci i Młodzieży; • Ośrodek Rehabilitacji Dziennej Łosice; • Poradnia Zdrowia Psychicznego oraz psychiatria dziecięca; • Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym i Punkty Konsultacyjne (MGKRPA); • Działające placówki medyczne.	• Bariery w dostępie do specjalistów w mniejszych miejscowościach; • Złożoność kryzysów rozwojowych i wychowawczych.	• Zapewnienie stałego dostępu do terapii psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej; • Wzmocnienie wsparcia interwencyjnego i psychoterapeutyczne go dla rodzin.
Infrastruktura i transport	• Oferta placówek oświatowych (zajęcia wyrównawcze, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne); • Spotkania międzypokoleniowe i wydarzenia kulturalne w gminach;	• Niewystarczająca infrastruktura aktywizująca młodzież poza głównymi ośrodkami.	• Rozwój zróżnicowanych form wsparcia środowiskowego (w tym potencjalnie streetworking i mieszkania treningowe);

Obszar wsparcia	Zasoby (potencjał)	Trudności	Potrzeby
	• Istniejąca infrastruktura lokalna.		• Zwiększona oferta usług mobilnych dotarcia do potrzebujących. • Dom dla Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży; • Ośrodek Interwencji Kryzowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów.

3.3.3. WNIOSKI DO DIAGNOZY ZE SPOTKAŃ EKSPERCKICH

Na podstawie spotkań konsultacyjnych (eksperckich) pracowników PCPR z ekspertami zewnętrznymi oraz zidentyfikowanej wspólnie sytuacji rodzin z dziećmi w Powiecie Łosickim można podsumować ich potrzeby i wyzwania w następujący sposób:

1. **Niewystarczające kompetencje opiekuńczo-wychowawcze oraz trudności w codziennym funkcjonowaniu rodzin**

W wielu rodzinach obserwuje się problemy związane z niezaradnością życiową i wychowawczą, które utrudniają prawidłowe sprawowanie opieki nad dziećmi. Towarzyszą temu zjawiska przemocy domowej, pogłębiające kryzys w rodzinie i zwiększające ryzyko konieczności interwencji instytucjonalnej.

2. **Ograniczony dostęp do wsparcia specjalistycznego dla rodzin w kryzysie**

Na terenie powiatu brakuje kompleksowych usług skierowanych do rodzin zagrożonych odebraniem dzieci, w szczególności wsparcia psychologicznego, pedagogicznego czy terapeutycznego. Niedobór specjalistów utrudnia wczesną interwencję i skuteczną pomoc, prowadząc niejednokrotnie do eskalacji problemów.

3. **Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura wsparcia dziennego i środowiskowego**

Istnieje wyraźny deficyt placówek takich jak mieszkania treningowe i wspomagane czy dzienne domy pomocy. Ogranicza to możliwości wspierania rodzin w ich naturalnym środowisku oraz utrudnia proces usamodzielniania się młodzieży i osób wymagających wsparcia.

4. **Wyzwania w systemie pieczy zastępczej**

Powiat Łosicki zmaga się z niedoborem form pieczy zastępczej. Brakuje rodzin zastępczych zawodowych, a funkcjonowanie systemu opiera się głównie na ograniczonych zasobach - w tym jednym rodzinnym domu dziecka.

5. **Utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej i specjalistycznej, w szczególności psychiatrycznej**

Rodziny, zwłaszcza wychowujące dzieci z niepełnosprawnościami, napotykają na bariery w dostępie do lekarzy specjalistów, w tym psychiatrów. Ogranicza to możliwości diagnozy i leczenia, a także utrudnia uzyskanie odpowiedniego wsparcia.

3.4. ANALIZA POTRZEB PODMIOTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

POTRZEBY INFRASTRUKTURALNE

Analiza aktualnej sytuacji wskazuje na pewne braki w zakresie infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań pomocy społecznej oraz systemu pieczy zastępczej. W szczególności zidentyfikowano potrzebę utworzenia **mieszkań treningowych lub wspomaganych** dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Kolejnym istotnym obszarem jest konieczność utworzenia **powiatowego ośrodka wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi oraz kobiet w ciąży**. Realizacja tego zadania mogłaby zostać powierzona podmiotom działającym na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, co pozwoliłoby na zwiększenie dostępności usług przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału organizacji pozarządowych.

W zakresie systemu pieczy zastępczej wskazuje się na potrzebę rozwoju **rodzinnych form pieczy zastępczej**, w szczególności poprzez tworzenie rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka. Jednocześnie trzeba zauważyć deficyt odpowiedniego zaplecza lokalowego umożliwiającego rozwój usług - powiat nie dysponuje wystarczającymi zasobami mieszkaniowymi ani budynkami, które mogłyby zostać przeznaczone na realizację nowych zadań. W związku z powyższym niezbędne jest podejmowanie działań zmierzających do pozyskania infrastruktury, m.in. poprzez dzierżawę, najem lub adaptację dostępnych obiektów.

POTRZEBY KADROWE

Realizacja zadań w obszarze pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej potrzebuje wzmocnienia potencjału kadrowego. W szczególności ważne jest **zwiększenie zatrudnienia pracowników**, co wynika zarówno z rozszerzającego się zakresu zadań, jak i potrzeby zapewnienia odpowiedniej jakości świadczonych usług.

Istotnym elementem jest również **systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry** poprzez organizację specjalistycznych szkoleń. Dotyczy to zarówno pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, jak i funkcjonujących rodzin zastępczych. Szkolenia powinny koncentrować się na wzmacnianiu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami oraz pracy z dzieckiem i rodziną w kryzysie.

Dodatkowo wskazuje się na potrzebę r**ozwoju działań promocyjno-informacyjnych w zakresie rodzicielstwa zastępczego**, co również wymaga zaangażowania odpowiednio przygotowanej kadry oraz środków finansowych na organizację wydarzeń i kampanii społecznych.

PRZYCZYNY OGRANICZEŃ REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Jak wykazała diagnoza sytuacyjna, ograniczenia w realizacji usług społecznych wynikają z kilku czynników o charakterze systemowym i lokalnym. Najważniejszym problemem są **ograniczone możliwości finansowe**, które utrudniają zarówno rozwój infrastruktury, jak i zwiększenie zatrudnienia czy organizację szkoleń.

Kolejną barierą są **ograniczenia lokalowe**. Brak własnych zasobów mieszkaniowych oraz odpowiednich obiektów powoduje trudności w tworzeniu nowych form wsparcia, takich jak mieszkania wspomagane czy ośrodki wsparcia. Konieczność pozyskiwania lokali z zewnątrz (np. poprzez dzierżawę) wydłuża proces wdrażania nowych usług i zwiększa jego koszty.

Kolejnym czynnikiem są **ograniczenia kadrowe**, obejmujące zarówno niewystarczającą liczbę pracowników, jak i potrzebę ich dalszego szkolenia i specjalizacji. Rosnąca liczba zadań oraz ich złożoność wymagają odpowiednio przygotowanego personelu, którego obecnie brakuje.

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców Powiatu Łosickiego oraz wyzwania, z jakimi mierzą się lokalne instytucje, stanowiły podstawę opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2027-2031. Głównym celem Planu jest:

Budowa nowoczesnego, zintegrowanego i inkluzywnego systemu usług społecznych w Powiecie Łosickim, opartego na potencjale Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodków Pomocy Społecznej, placówek oświatowych, jednostek powiatowych oraz lokalnych organizacji pozarządowych, który poprzez deinstytucjonalizację, rozwój specjalistycznych kadr oraz zwalczanie barier logistyczno-architektonicznych i komunikacyjnych zapewnia wszystkim grupom społecznym wysoką jakość życia, bezpieczeństwo socjalne, ochronę zdrowia oraz równe szanse w rozwoju osobistym i społecznym.

Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki wdrożeniu celów szczegółowych, opracowanych z myślą o konkretnych grupach odbiorców wsparcia. Poniższy schemat przedstawia ich zestawienie.

Osoby niesamodzielne, w tym osoby starsze i z niepełnosprawnościami	• Likwidacja barier funkcjonalnych i przeciwdziałanie izolacji społecznej. • Rozwój usług rehabilitacyjnych i oparcia środowiskowego w miejscu zamieszkania. • Wzmacnianie aktywności, integracji i samodzielności osób niesamodzielnych.
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	• Rozwój systemowej ochrony zdrowia psychicznego, specjalistycznego wsparcia i profilaktyki środowiskowej.
Rodziny z dziećmi, w szczególności piecza zastępcza	• Wzmacnianie rodzin oraz zapobieganie kryzysom opiekuńczo-wychowawczym. • Rozwój i deinstytucjonalizacja systemu pieczy zastępczej. • Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej. • Rozwój dostępnego systemu interwencji kryzysowej, zapewniającego osobom i rodzinom dostosowane do ich potrzeb wsparcie.

W kolejnej części przedstawiono zestaw działań przyporządkowanych do poszczególnych celów szczegółowych, uporządkowanych według obszarów wsparcia. Dla każdego działania określono planowany okres realizacji oraz jednostki odpowiedzialne. Wskazane działania opierają się w głównej mierze na dotychczas realizowanych i sprawdzonych formach wsparcia prowadzonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednocześnie wyznaczając ogólne kierunki dalszego rozwoju usług społecznych, w tym w szczególności w zakresie ich deinstytucjonalizacji.

4.1. OSOBY NIESAMODZIELNE, W TYM OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
1. Likwidacja barier funkcjonalnych i przeciwdziałanie izolacji społecznej.	1.1. Realizacja dofinansowań ze środków PFRON do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnością.	2027-2031	PCPR
	1.2. Organizowanie i rozwój usług transportowych dla osób niesamodzielnych, w szczególności osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, umożliwiających dostęp do usług społecznych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych i aktywności społecznej.	2027-2031	NGO
	1.3. Rozwój i zwiększanie dostępności poradnictwa specjalistycznego (prawnego, zawodowego, socjalnego i psychologicznego) dla osób niesamodzielnych i ich rodzin.	2027-2031	PCPR, JST, NGO
2. Rozwój usług rehabilitacyjnych i oparcia środowiskowego w miejscu zamieszkania.	2.1. Dofinansowywanie ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ułatwiające codzienne funkcjonowanie.	2027-2031	PCPR, PFRON, NGO
	2.2. Rozwój i zwiększanie dostępności placówek wsparcia dziennego dla osób niesamodzielnych, w tym zwiększanie liczby miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy w Nowych Litewnikach oraz tworzenie nowych form dziennego oraz całodobowego wsparcia.	2027-2031	PCPR, JST, NGO
	2.3. Zwiększanie dostępu osób z niepełnosprawnościami do specjalistycznych form wsparcia dziennego, w tym Środowiskowego Domu Samopomocy oraz rozwój grup samopomocowych.	2027-2031	PCPR, JST, NGO
	2.4. Rozwój i wzmacnianie środowiskowych usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług wytchnieniowych dla osób niesamodzielnych i ich opiekunów.	2027-2031	JST, NGO
	2.5. Dofinansowywanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych ze środków PFRON.	2027-2031	PCPR, PFRON, NGO
3. Wzmacnianie aktywności, integracji i samodzielności osób niesamodzielnych.	3.1. Rozwój działań integracyjnych, kulturalnych i aktywizujących osoby niesamodzielne, w tym poprzez wspieranie inicjatyw lokalnych, grup samopomocowych, wolontariatu oraz lokalnych liderów wsparcia środowiskowego.	2027-2031	JST, NGO, PCPR, PES

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
	3.2. Wspieranie współpracy między podmiotami pomocy społecznej i ochrony zdrowia w celu poprawy dostępu osób niesamodzielnych do świadczeń zdrowotnych, rehabilitacyjnych, pielęgnacyjnych i specjalistycznych oraz rozwoju form wsparcia możliwych do realizacji w miejscu zamieszkania.	2027-2031	PCPR, JST, podmioty lecznicze, NGO
	3.3. Wspieranie aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w tym rozwijanie współpracy pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej, instytucjami rynku pracy i pracodawcami.	2027-2031	PCPR, PUP, NGO, PES

4.2. OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
4. Rozwój systemowej ochrony zdrowia psychicznego, specjalistycznego wsparcia i profilaktyki środowiskowej.	4.1. Rozbudowa infrastruktury oraz poszerzenie oferty specjalistycznych zajęć w Środowiskowym Domu Samopomocy w Nowych Litewnikach, w tym rozwój systemu dowożenia do ośrodka wsparcia.	2027-2031	Gmina, ŚDS w Nowych Litewnikach
	4.2. Rozwój i zwiększanie dostępności punktów informacyjno-konsultacyjnych oraz działań terapeutycznych w obszarze uzależnień, profilaktyki i wczesnego reagowania na kryzysy zdrowia psychicznego.	2027-2031	Powiat, JST, MGKRPA, lokalne OPS
	4.3. Wspieranie koordynacji specjalistycznej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej we współpracy z lokalną Poradnią Zdrowia Psychicznego, poradniami specjalistycznymi oraz psychologami i pedagogami w placówkach oświatowych.	2027-2031	PCPR, SPZOZ, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łosicach, NGO
	4.4. Zwiększanie dostępności specjalistycznego wsparcia psychologicznego, w tym poprzez zwiększenie dostępności psychologa dziecięcego oraz psychologa świadczącego pomoc osobom dorosłym.	2027-2031	PCPR, JST, placówki medyczne, NGO, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łosicach
	4.5. Tworzenie dedykowanych grup wsparcia dla osób w kryzysie oraz dla ich rodzin przy wsparciu istniejących instytucji i organizacji pozarządowych.	2027-2031	PCPR, lokalne OPS, NGO, PES
	4.6. Realizacja działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie zdrowia psychicznego, przeciwdziałania kryzysom psychicznym i stygmatyzacji osób doświadczających problemów zdrowia psychicznego, skierowanych do mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży, rodziców i kadry pedagogicznej.	2027-2031	JST, PCPR, placówki oświatowe, podmioty lecznicze, NGO, komenda policji, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łosicach

4.3. RODZINY Z DZIEĆMI, W SZCZEGÓLNOŚCI PIECZA ZASTĘPCZA

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
5. Wzmacnianie rodzin oraz zapobieganie kryzysom opiekuńczo-wychowawczym.	5.1. Wczesne rozpoznawanie sytuacji kryzysowych w rodzinach z dziećmi oraz rozwój działań profilaktycznych i środowiskowych zapobiegających pogłębianiu się kryzysów opiekuńczo-wychowawczych.	2027-2031	OPS-y, placówki oświatowe, komenda policji, zespoły interdyscyplinarne, podmioty lecznicze, MGKRPA
	5.2. Rozwój interdyscyplinarnej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dzieci i rodzin, w celu zapewnienia skoordynowanego wsparcia rodzinom doświadczającym trudności opiekuńczo-wychowawczych.	2027-2031	PCPR, OPS-y, placówki oświatowe, PPP, komenda policji
	5.3. Organizowanie grup wsparcia oraz działań edukacyjnych i psychoedukacyjnych służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.	2027-2031	PCPR, PPP, NGO, placówki oświatowe
	5.4. Rozwój dostępności specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i terapeutycznego dla rodzin doświadczających kryzysów opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodzin zagrożonych umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.	2027-2031	PCPR, OPS-y, PPP, podmioty lecznicze, NGO, PES
6. Rozwój i deinstytucjonalizacja systemu pieczy zastępczej.	6.1. Rozwój środowiskowych i dziennych form wsparcia dla dzieci i rodzin, w tym usług mobilnych oraz innowacyjnych form pracy środowiskowej, takich jak streetworking.	2027-2031	PCPR, NGO, OPS-y, JST, PES
	6.2. Wspieranie procesu powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych poprzez współpracę z rodziną biologiczną, rodziną zastępczą oraz instytucjami zaangażowanymi w proces reintegracji rodziny.	2027-2031	OPS-y, PCPR
	6.3. Pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, w tym rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz do prowadzenia rodzinnych domów dziecka.	2027-2031	PCPR, PES, NGO
	6.4. Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego, ze szczególnym uwzględnieniem pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz prowadzenia rodzinnych domów dziecka.	2027-2031	PCPR, PES, NGO

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
7. Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej.	7.1. Utworzenie i rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych dla wychowanków pieczy zastępczej oraz innych osób wymagających wsparcia w procesie usamodzielniania.	2027-2031	PCPR, JST, NGO
	7.2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, obejmującego wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, prawne i zawodowe.	2027-2031	PCPR, OPS-y, PUP, NGO
8. Rozwój dostępnego systemu interwencji kryzysowej, zapewniającego osobom i rodzinom dostosowane do ich potrzeb wsparcie.	8.1. Zapewnienie schronienia i specjalistycznego wsparcia w Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży, doświadczających przemocy domowej.	2027-2031	PCPR, PES, NGO, Powiat
	8.2. Rozwój specjalistycznej pomocy dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej, obejmującej w szczególności wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, prawne i socjalne oraz działania służące stabilizacji sytuacji życiowej.	2027-2031	PCPR, PES, NGO, Powiat

5. ZESTAWIENIE POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania działań opisanych w rozdziale 4 – Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych – umożliwia lepsze zidentyfikowanie i wykorzystanie dostępnych środków na realizację usług społecznych. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031 przewiduje przede wszystkim korzystanie z funduszy zewnętrznych, w szczególności środków Unii Europejskiej, krajowych programów wsparcia oraz funduszy pochodzących z budżetu województwa. Wkład własny powiatu będzie miał charakter uzupełniający, zapewniając przede wszystkim ciągłość oraz stabilność wdrażanych działań.

Realizacja działań ujętych w niniejszym Planie opierać się będzie na następujących źródłach finansowania:

- środkach unijnych,
- środkach ministerialnych i funduszach krajowych,
- środkach z budżetu Województwa Mazowieckiego,
- środkach własnych,
- innych dostępnych funduszach i instrumentach zewnętrznych.

Poniżej przedstawiono zestawienie potencjalnych, szczegółowych źródeł finansowania działań ujętych w Planie. Zawarte w tabelach programy i fundusze odzwierciedlają aktualne możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Choć ich dostępność i warunki mogą ulegać zmianom w czasie, obecnie stanowią one solidną podstawę do planowania oraz inspirowania się przy pozyskiwaniu finansowania.

Tabela 18. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.
	Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.
	Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	Rewitalizacja miast	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Program Aktywny Maluch 2022-2029	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa	Program „Aktywni Seniorzy - ASY”	Osoby w wieku 60+ oraz ich opiekunowie	Edukacja, rozwój polityki senioralnej, aktywizacja	Program wieloletni wspierający aktywność społeczną, edukacyjną i kulturalną, obejmujący rozwój polityki senioralnej, edukację, integrację międzypokoleniową, partycypację społeczną i dzienne formy wsparcia.
	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Opieka wytchnieniowa” dla	Osoby z niepełnosprawnoś	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Organizacji Pozarządowych	ciami, Rodziny z dziećmi		O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne"	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby niepełnosprawne mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątaniu), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgnacyjna (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa (<60%) i budżet gminy (>40%)	„Opieka 75+"	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem"	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł	„Dostępna przestrzeń publiczna”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do przestrzeni publicznej, informacji i komunikacji, a także technologii, urządzeń oraz usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, na zasadzie równości z innymi osobami.
		„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnością”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw"	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)	Budżet państwa (80%) i budżet gminy (20%)	Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore, niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa Mazowieckiego (max. 80%)	"Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu"	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z niepełnosprawnościami	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty za preferencyjną cenę biletu, tj. 1 zł brutto za osobę z niepełnosprawnościami i 1 zł brutto za towarzyszącego jej opiekuna
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
					opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.
		„Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”	Wszyscy mieszkańcy	Integracja i aktywizacja mieszkańców	Zadania aktywizujące, integrujące i rozwijające lokalne społeczności poprzez zapewnienie podstawowej infrastruktury (takiej jak np. świetlice wiejskie, gminne/osiedlowe ośrodki kultury, domy kultury, domy pomocy społecznej, itp.) pełniącej rolę tzw. „centrum integracyjno-kulturalne”

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

Poniżej przedstawiono system monitorowania realizacji, oceny efektywności oraz pomiaru wskaźników Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego. Szczególny nacisk położono na dokładne określenie metod ewaluacji podejmowanych działań, co umożliwi rzetelną i wszechstronną ocenę ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wspieranie rozwoju społecznego w powiecie. Proces ewaluacji będzie obejmował zarówno analizę stopnia realizacji zaplanowanych zadań, jak i ocenę osiągnięcia wyznaczonych wskaźników efektów i oddziaływania.

Monitoring wskaźników przypisanych do poszczególnych obszarów wsparcia będzie prowadzony regularnie, z wykorzystaniem danych zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Takie podejście pozwoli na bieżące wychwytywanie zmieniających się potrzeb mieszkańców, elastyczne dostosowywanie działań oraz zapewnienie wysokiej skuteczności realizowanych usług społecznych w Powiecie Łosickim.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego zostały przypisane do poszczególnych celów szczegółowych. Ich zastosowanie pozwoli na ocenę postępów w realizacji głównego celu, jakim jest stworzenie spójnego i dostępnego systemu usług społecznych odpowiadającego na złożone potrzeby lokalnej społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób z problemami zdrowia psychicznego.

Wskaźniki zostały usystematyzowane według obszarów interwencji, których dotyczą. Warto jednak podkreślić, że ze względu na ich charakter przekrojowy, niektóre wskaźniki mogą odnosić się do więcej niż jednego obszaru wsparcia, mimo iż formalnie przypisane są do konkretnego celu. Szczegółowy wykaz wskaźników monitorujących realizację poszczególnych celów szczegółowych przedstawia poniższa Tabela 20.

Tabela 20. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY NIESAMODZIELNE, W TYM OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
l.p.	**Cel szczegółowy**	**Nazwa wskaźnika**
1.	Likwidacja barier funkcjonalnych i przeciwdziałanie izolacji społecznej.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych dofinansowaniem ze środków PFRON do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w miejscu zamieszkania.
		Liczba jednostek powiatu, samorządów gminnych i organizacji pozarządowych, które otrzymały pomoc w zakupie środków transportu przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnością.
		Liczba osób niesamodzielnych i członków ich rodzin objętych specjalistycznym poradnictwem (prawnym, zawodowym, socjalnym i psychologicznym).
2.	Rozwój usług rehabilitacyjnych i oparcia środowiskowego w miejscu zamieszkania.	Liczba osób zaopatrzonych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ze środków PFRON.
		Liczba osób skierowanych do placówek wsparcia dziennego i całodobowego oraz objętych grupami samopomocowymi.
3.	Wzmacnianie aktywności, integracji i samodzielności osób niesamodzielnych.	Liczba zrealizowanych działań integracyjnych, kulturalnych i aktywizujących skierowanych do osób niesamodzielnych.
		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych działaniami aktywizacji społeczno-zawodowej.
OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
l.p.	**Cel szczegółowy**	**Nazwa wskaźnika**
4.	Rozwój systemowej ochrony zdrowia psychicznego,	Liczba osób objętych wsparciem w Środowiskowym Domu Samopomocy w Nowych Litewnikach.

	specjalistycznego wsparcia i profilaktyki środowiskowej.	Liczba nowo zatrudnionych specjalistów (w tym psychologów dziecięcych i dla dorosłych) oraz liczba osób objętych pomocą.
		Liczba powołanych i funkcjonujących dedykowanych grup wsparcia dla osób w kryzysie oraz ich rodzin.
RODZINY Z DZIEĆMI, W SZCZEGÓLNOŚCI PIECZA ZASTĘPCZA		
l.p.	**Cel szczegółowy**	**Nazwa wskaźnika**
5.	Wzmacnianie rodzin oraz zapobieganie kryzysom opiekuńczo-wychowawczym.	Liczba rodzin zagrożonych kryzysem objętych monitoringiem i działaniami profilaktycznymi przez OPS-y.
		Liczba rodziców objętych wsparciem w zorganizowanych grupach wsparcia oraz działaniach podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.
6.	Rozwój i deinstytucjonalizacja systemu pieczy zastępczej.	Liczba rodzin objętych usługami środowiskowymi i wsparciem dziennym.
		Liczba pozyskanych i przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.
7.	Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej.	Liczba wychowanków objętych działaniami zmierzającymi do utworzenia mieszkań treningowych i wspomaganych.
		Liczba pełnoletnich wychowanków korzystających z poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego).
8.	Rozwój dostępnego systemu interwencji kryzysowej, zapewniającego osobom i rodzinom dostosowane do ich potrzeb wsparcie.	Liczba osób skierowanych do Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży.
		Liczba udzielonych konsultacji/porad specjalistycznych.

Źródło: opracowanie własne

6.2. OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU I OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW

System monitorowania realizacji Planu oraz osiągania wskaźników ma na celu zapewnienie skutecznego nadzoru nad postępem wdrażania zaplanowanych działań oraz ocenę stopnia realizacji wyznaczonych celów. Efektywne monitorowanie stanowi kluczowy element powodzenia całego przedsięwzięcia. Regularna analiza pozwoli na bieżąco śledzić zgodność działań z założeniami Planu oraz umożliwi szybkie reagowanie i wprowadzanie korekt w przypadku pojawiających się trudności. Taki system zapewni transparentność oraz odpowiedzialność w procesie realizacji, wspierając efektywne zarządzanie usługami społecznymi w Powiecie Łosickim.

Monitoring realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031 oraz stopnia osiągania zaplanowanych wskaźników będzie prowadzony przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z lokalnymi interesariuszami zaangażowanymi w opracowanie i wdrażanie dokumentu, w tym:

- przedstawicielami władz Powiatu Łosickiego,
- jednostkami organizacyjnymi Powiatu Łosickiego,
- organizacjami pozarządowymi,
- innymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie gromadzić będą dane dotyczące poszczególnych działań. Zebrane informacje – zgodne z określonymi wskaźnikami przypisanymi do celów szczegółowych – będą następnie analizowane przez zespół monitorujący. Na podstawie wskaźników co roku opracowywana będzie karta monitoringowa, przedstawiająca postępy w realizacji Planu. Wskaźniki stanowić będą podstawowe narzędzie oceny skuteczności działań oraz stopnia osiągnięcia zakładanych rezultatów.

6.3. OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PLANU (EWALUACJA)

Ostatnim etapem wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Powiatu Łosickiego na lata 2027-2031 będzie przeprowadzenie ewaluacji podjętych działań. Jej głównym celem będzie ocena efektów oraz zasadności realizowanych interwencji społecznych. Ewaluacja pozwoli określić stopień realizacji celów zawartych w Planie, a także ocenić skuteczność i efektywność podejmowanych działań.

Proces ewaluacji zostanie przeprowadzony w dwóch etapach:

1. Ewaluacja ex-ante (początkowa) – w postaci spotkań doradczych
2. **Ewaluacja on-going (bieżąca)** – prowadzona w trakcie realizacji Planu w formie karty monitoringu, stanowiąca integralną część systemu monitorowania. Ma na celu regularną ocenę postępów w realizacji celów operacyjnych oraz identyfikację ewentualnych barier i wyzwań. Dzięki temu możliwe będzie bieżące dostosowywanie działań do zmieniającej się sytuacji społecznej i organizacyjnej. Ewaluacja ta będzie realizowana we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łosicach.
3. **Ewaluacja ex-post (końcowa)** – przeprowadzona po zakończeniu okresu obowiązywania Planu. Obejmie analizę osiągniętych rezultatów, trwałości wdrożonych rozwiązań oraz efektywności wykorzystania zasobów – finansowych, kadrowych i organizacyjnych. Pozwoli to na ocenę rzeczywistego wpływu podejmowanych działań na jakość życia mieszkańców Powiatu Łosickiego.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla 6
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2023-2025 8
Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne w latach 2023-2025 9
Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców 10
Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2023-2025 10
Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej łącznie w gminach powiatu w latach 2023-2025 10
Tabela 7. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy (2025 rok) ... 11
Tabela 8. Dzieci z terenu Powiatu Łosickiego przebywające w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w 2025 roku 12
Tabela 9. Powody umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej – stan na 31.12.2025 r. 12
Tabela 10. Zrealizowane wydatki ze środków własnych na świadczenia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Łosickiego z podziałem na rodzaj świadczeń (2025 rok) 13
Tabela 11. Wydatki z tytułu odpłatności za pobyt dzieci z terenu Powiatu Łosickiego 13
Tabela 12. Wydatki z tytułu odpłatności za pobyt dzieci z terenu Powiatu Łosickiego 14
Tabela 13. Wykaz placówek oświatowych prowadzonych przez Powiat Łosicki 16
Tabela 14. Niepubliczne placówki oświatowe 16
Tabela 15. Diagnoza sytuacji osób niesamodzielnych – zasoby, trudności i potrzeby 32
Tabela 16. Diagnoza obszaru zdrowia psychicznego – zasoby, trudności i potrzeby 34
Tabela 17. Diagnoza sytuacji rodzin z dziećmi – zasoby, trudności i potrzeby 36
Tabela 18. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych 46
Tabela 19. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych 47
Tabela 20. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia 51

WYKRESY

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2025 roku 9
Wykres 2. Ocena warunków życia w Powiecie Łosickim 20
Wykres 3. Stopień zadowolenia z pomocy społecznej/ usług pomocy społecznej 20
Wykres 4. Ocena wybranych usług społecznych 21
Wykres 5. Nowe usług społeczne niezbędne do podniesienie warunków życia mieszkańców Powiatu Łosickiego 23
Wykres 6. Gotowość do współfinansowania części usług społecznych w Powiecie Łosickim 24
Wykres 7. Grupy, które według mieszkańców powinny priorytetowo zostać objęte wsparciem 24
Wykres 8. Problemy społeczne, z którymi mierzą się mieszkańcy Powiatu Łosickiego 25
Wykres 9. Główne problemy i bariery, z którymi borykają się osoby z niepełnosprawnościami 26
Wykres 10. Główne problemy i bariery, z którymi mierzą się osoby starsze 27
Wykres 11. Główne problemy i bariery wpływające na wysoki poziom bezrobocia 28
Wykres 12. Główne problemy i bariery, z którymi mierzą się rodziny z dziećmi 28

Wykres 13. Główne problemy i bariery, z którymi mierzą się osoby w kryzysie zdrowia psychicznego 29
Wykres 14. Główne problemy i bariery, z którymi mierzą się osoby w kryzysie bezdomności..... 30

MAPY

Mapa 1. Lokalizacja Powiatu Łosickiego 8

Przewodniczący Rady Powiatu

Paweł Czmoch

Elektronicznie podpisany przez Paweł Czmoch
Data: 2026.10.19 09:29:48 +02'00'